ДЕКАДА НА ГЛАСНОСТ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ НА СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ

ДЕСЕТГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

ДЕСЕТГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА ПРОГРАМИТЕ, АКТИВНОСТИТЕ И ФИНАНСИСКОТО
РАБОТЕЊЕ НА ЗДРУЖЕНИЕТО ЗА ПОДДРШКА
НА МАРГИНАЛИЗИРАНИ РАБОТНИЦИ
СТАР-СТАР Скопје за периодот од 2010 до 2020 година
мај 2021

ДЕКАДА НА ГЛАСНОСТ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ НА СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ

СТАР

ПРВ КОЛЕКТИВ НА СЕКСУАЛН
РАБОТНИЦИ НА БАЛКАНОТ

ИМПРЕСУМ

Издавач:
Здружение за поддршка на маргинализирани работници СТАР-СТАР Скопје

За издавачот:
Борче Божинов, Претседател на здружението

Уредувачки одбор:
Борче Божинов, Главен уредник
Ненад Мицов, Заменик уредник
Лила Милиќ, Соработничка
Оливер Белчовски, Соработник

Лектура и превод:
Бојан Илковски

Графички дизајн:
Игор Стојановски

Издание:
I - година 2021, мај

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

061.2:176.5-051(497.711)”2010/2020”

Декада на гласност, транспарентност и отчетност на сексуалните работници: Десетгодишен извештај за програмите, активностите и финансиското работење на Здружението за поддршка на маргинализирани работници СТАР-СТАР Скопје за периодот од 2010 до 2020 година / [уредувачки одбор Борче Божинов ... [и др.] ; превод Бојан Илковски]. - Скопје : Здружение за поддршка на маргинализирани работници Стар-стар, 2021. - 143 стр. : илустр. ; 25 cм

Текст на мак. и англ. јазик. - Библиографија: стр. 45 ; 89. - Содржи и:

A decade of sex workers’ raised voices, transparency and accountability: A ten-year report on the programs, activities and the financial work of the Association for Support of Marginalized Workers STAR-STAR Skopje for the period between 2010 and 2020

ISBN 978-608-66532-4-8

а) Здружение за поддршка на маргинализирани работници СТАР-СТАР (Скопје) -- Активности -- Сексуални работници -- 2010-2020

COBISS.MK-ID 54288645

СОДРЖИНА

ВОВЕДНО ОБРАЌАЊЕ 7
ПРИЗНАНИЈА 8
ПОСЕБНИ ПРИЗНАНИЈА 8
ИСТОРИЈАТ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА 10
ВИЗИЈА И МИСИЈА 12
ЧЛЕНСТВА И ПАРТНЕРСТВА 13
КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА 14
КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА ВО МИСИЈАТА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА 15
КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА ВО СТРАТЕШКИТЕ ОБЛАСТИ НА ДЕЛУВАЊЕ 16
РЕАЛИЗАЦИЈА НА СТРАТЕШКИ ОПРЕДЕЛБИ И ЦЕЛИ 20
СТРАТЕШКА НАСОКА I. Застапување и лобирање за подобрување на социјалната средина и човековите права на сексуалните работници 21
СТРАТЕШКА НАСОКА II. Сексуално и репродуктивно здравје и права 35
СТРАТЕШКА НАСОКА III. Одржлив развој и градење капацитети 45
СПРАВУВАЊЕ СО ПОСЛЕДИЦИТЕ ПРЕДИЗВИКАНИ ОД КОВИД-19 ПАНДЕМИЈАТА 54
ПРИЗНАНИЈА И НАГРАДИ 58
ОРГАНОГРАМ 60
ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ 62
ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 2010 ДО 2020 ГОДИНА 63
БИЛАНС НА ПРИХОДИТЕ И ТРОШОЦИТЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 2010 ДО 2020 ГОДИНА 66
РАСТ НА ПРИХОДИТЕ И РАСХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 2010 ДО 2020 ГОДИНА 67
ИДНИ ОПРЕДЕЛБИ И ЗАЛОЖБИ 70

ВОВЕДНО ОБРАЌАЊЕ

ПРЕТСЕДАТЕЛ на СОБРАНИЕ
Борче М. Божинов

ПРЕТСЕДАТЕЛКА на УПРАВЕН ОДБОР
Лила Милиќ

Почитувани членови, соборки и соборци,
Почитувани колеги, партнери, поддржувачи и соработници,

За нас како граѓанско здружение чии носители кон стремежот за отворено, демократко и толерантно општество се сексуалните работници, изминатите десет години беа пионерски и победнички.

Се менуваше политичката клима, се менуваа политичките структури, некои не прифаќаа, други не отуѓуваа, но ние останавме посветен и независен двигател на локомотивата која низ годините влечеше вагони полни со животи исклучени од системите на социјалната држава.

И тогаш, кога овие животи се сопнуваа на институционални пречки, а одговорните за наше правно признавање одбиваа да не регистрираат и да не препознаат како легитимно здружени граѓани, ние од Вас - нашите сојузници, добивавме „ветер в грб“, а нашите возови добиваа нови и засилени брзини кои веќе никој не можеше да ги запре.

Со високо развеано знаме на локомотивата од тој воз, денес Ви благодариме за тоа.

За „ветерот в грб“ чувствуваме обврска да Ви изразиме благодарност преку нашата целосна отчетност за ефектите од нашето колективно делување, да Ве информираме каде успеавме, но исто така и за предизвиците кои ни стоеа на патот.

Ние од СТАР, едногласно се договоривме.

За нас, годините од 2010 до 2020 ќе претставуваат Декада на гласност, транспарентност и отчетност на сексуалните работници во Република Северна Македонија.

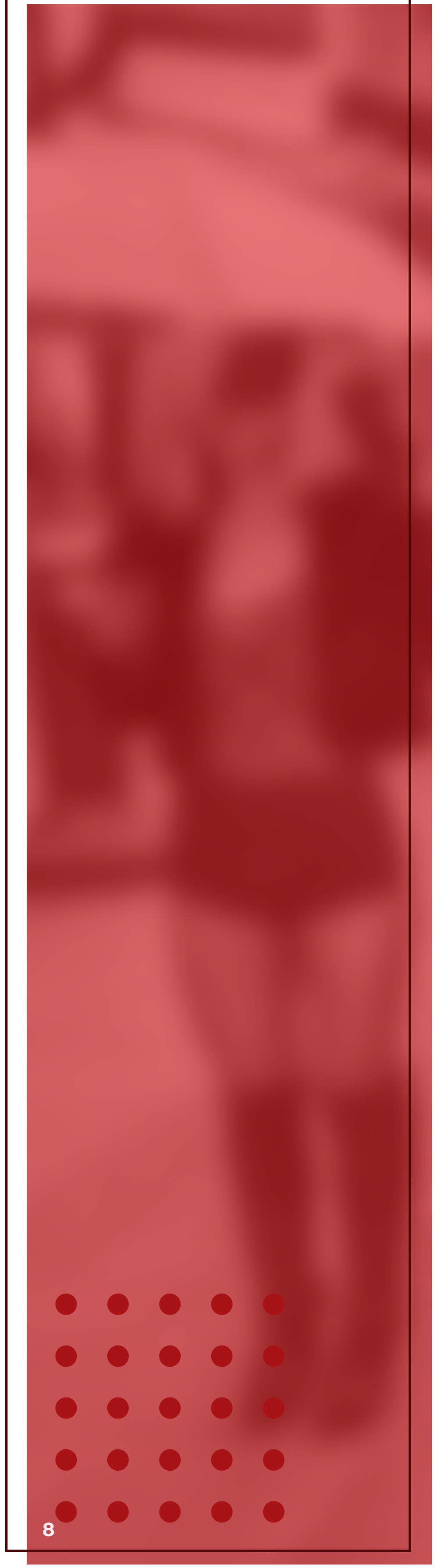

ПРИЗНАНИЈА

Во име на Претседателите на Собранието и Управниот одбор на нашето Здружение, дозволете ни да ги изразиме нашата благодарност и признание кон сите наши колеги и поблиски соработници, кои и во најголемата движечка сила на патот полн со остри кривини, успеваа да го задржат нашиот воз стабилен на шините, возејќи од исток кон запад, од север кон југ, подобрувајќи ги животите на сексуалните работници ширум земјата, во рамки на своите лични и професионални можности и заложби.

Овој Извештај и информациите во него за нашето колективно граѓанско делување, беа внимателно прибрани и обработени од страна на извонреден тим соработници. Изразуваме благодарност до членовите на Уредувачкиот одбор и надворешниот експерт кои дадоа значаен придонес во развојот на овој Извештај.

Сексуалните работници за нас се главниот пионерски двигател во нашата декадна борба за признавање на нашите права. Им благодариме на членовите на нашата заедница, кои храбро, непоколебливо, пионерски и истрајно, чекореа со СТАР во неговиот раст и развој, придонесоа кон зголемување на видливоста и учествуваа во градењето еднакво општество за сите.

ПОСЕБНИ ПРИЗНАНИЈА

ЛАУРА ФЕР

Возејќи мирно и сигурно, во февруари 2016 година, нашиот воз за миг застана. А ние, патниците во борбата кон општествени промени, ненавикнати да губиме, изгубивме. Се симна од возот водачот на тоа патување, без притоа да ни покаже каде е алармот кој треба да го вклучиме во неволја. Се симна Лаура Фер.
Истакната активистка за правата на сексуалните работници и трансродовите лица, иницијаторка и ко-основачка на СТАР.
Драга Лаура, овој воз повеќе ништо нема да го запре. Ние, основачите на СТАР, ја продолжуваме мисијата која ти ја започна и ти оддаваме признание и наклон за сплотеноста и единството кои ги создаде помеѓу нашата заедница во Македонија.

МАЈА ЛАЗОСКА

Пет години подоцна, во март 2021 година, кога мислевме дека нашиот борбен дух повеќе ништо нема да го скрши, нашиот воз повторно застана. Сосема прерано и неочекувано се симна од возот нашата драга, Маја Лазоска.
Ко-основачка и Заменик претседателка на СТАР.
Драга Маја, твојата бунтовност никогаш не беше без причина. Ти оддаваме признание и наклон за храброста да го кренеш гласот прва, тогаш кога сите ние се чувствувавме обесхрабрено. Сеќавањата на твоите јавни излагања за правата на нашата заедница ќе останат да сведочат за твојата големина.

ИВИЦА ЦЕКОВСКИ

Можеби не во возот, но секогаш блиску до патот и каузата за која се боревме, во март 2020 година забележавме уште едно тажно разделување со нашиот другар, пријател и соработник, Ивица Цековски.
Драг Ивица, ти оддаваме признание и наклон за заложбите и придонесот за унапредување на нашите права. Продолжуваме да сведочиме за твоите заложби за кои ти оддаваат почит организациите во коишто ја градеше или ја даваше твојата експертиза.

Почитувани читатели, Ви го претставуваме десетгодишниот ПРОГРАМСКИ и ФИНАНСИСКИ извештај за периодот од 2010 до 2020 година на Здружението за поддршка на маргинализирани работници СТАР-СТАР Скопје.

Сметавме дека е неопходно да го напишеме и објавиме овој Извештај затоа што за нас незамисливи се затвореноста и неотченоста.

Со почит,

Борче М. Божинов

Лила Милиќ

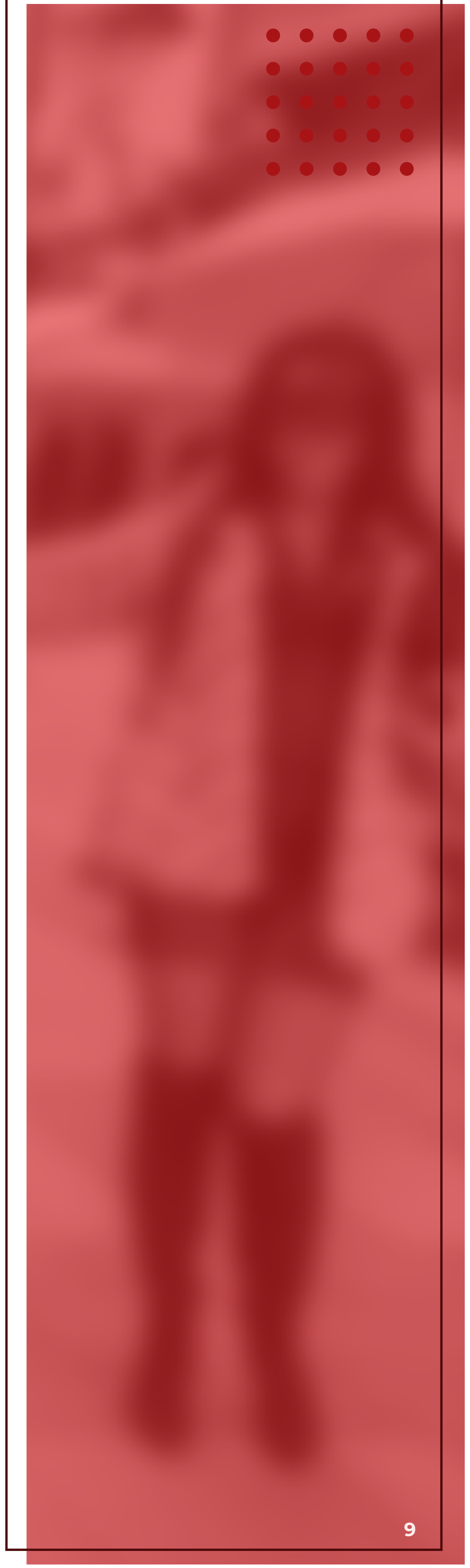

ИСТОРИЈАТ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА

Во 2020 година, Здружението за поддршка на маргинализирани работници СТАР-СТАР Скопје одбележа јубилеј - 10 години од своето основање.

Здружението основано во 2010 година, претставува прв облик на самоорганизирање на заедницата на сексуални работници на Балканот и е единствено од ваков тип во нашата земја, чија цел е да ги застапува и промовира правата на сексуалните работници во социјалниот, здравствениот и правниот систем на државата.

Денес, СТАР-СТАР е дел од граѓанскиот сектор промовирајќи ги своите аспирации, придонеси и потреби, стремејќи се кон отворено општество кое знае да ги препознае, прифати и почитува различностите.

Формирано и управувано од и за сексуалните работници, развојот на програмите и активностите на Здружението е одговор на проблемите и потребите на заедницата која ја претставуваме.

Здружението има управна и извршна структура.

Со управните структури на Здружението (Претседателство, Собрание, Управен одбор) управуваат и донесуваат одлуки сексуални работници.

Во извршната структура која претставува извршно тело на донесените одлуки од страна на управните структури на Здружението, извршители се сексуални работници, експерти и стручни соработници.

СТАР и сексуалните работници веруваат дека почитувањето на основните човекови права и слободи и правото на слободен избор на професија се основните принципи за здраво, толерантно и слободно општество.

СТАР е гласот на сексуалните работници во Република Северна Македонија.

ВИЗИЈА

СТАР се залага за свет без насилство во кој сексуалните работници слободно живеат и работат, а почитувањето на основните човекови права и слободи се основни принципи на демократско и толерантно општество.

МИСИЈА

СТАР има за цел да ги заштитува и застапува сексуалните работници во општеството, преку активна соработка со државните институции, граѓанскиот сектор и медиумите на локално, национално и меѓународно ниво. СТАР-СТАР ги мобилизира и интегрира сексуалните работници во процесот на градење на капацитетите и организацискиот раст и развој.

ЧЛЕНСТВА И ПАРТНЕРСТВА

Ние во СТАР веруваме дека само заедничките акции може да донесат значајни и долгорочни промени за доброто на граѓаните.

За СТАР, членствата, вмрежувањето и развојот на соработката со владиниот и граѓанскиот сектор претставува додадена вредност на добро организирано граѓанско општество.

Особено важни во процесот на промени во периодот од 2010 до 2020 година, за нас беа следниве партнери и соработници:

- Фондација Отворено општество - Македонија
- Open Society Foundations
- Министерство за здравство на Република Северна Македонија
- Глобален фонд за борба против СИДА, туберкулоза и маларија
- Фонд за население на обединети нации - УНФПА
- Red Umbrella Fund
- ViiV Healthcare
- Евроазиска коалиција за машко здравје - ЕСОМ
- Евроазиска здравствена мрежа за клучни популации - ЕКНN
- Глобална мрежа на проекти за сексуални работници - NSWP
- Меѓународен комитет за правата на сексуалните работници во Европа - ICRSE
- Мрежа за застапување на правата на сексуалните работници во југоисточна Европа и централна Азија - SWAN
- Коалиција Маргини
- ХЕРА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување - Скопје
- Здружение ХОПС – Опции за здрав живот - Скопје
- Здружение ЗАЕДНО ПОСИЛНИ - Скопје
- Здружение ЕГАЛ – еднаквост за геј и лезбејки
- Платформа за одржливост на сервисите за поддршка и превенција од ХИВ
- Македонска платформа против сиромаштија - МППС

КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА

КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА ВО МИСИЈАТА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА

Мисијата која го водеше нашиот ентузијазам низ декадата зад нас создаде нераскинлива врска помеѓу гласот на сексуалните работници како здружен колектив од една страна, и медиумите, јавноста и институциите, од друга страна.

Градењето на оваа врска се темелеше на нашето гласно застапување за правата на сексуалните работници во здравствениот, социјалниот и правниот систем во државата, истовремено промовирајќи ги нашите аспирации и на меѓународно ниво. Водени од Мисијата, го кренавме гласот на сексуалните работници и повеќе не бевме скриени во општеството.

Ако до 2010 година, сексуалните работници беа застапувани во име на трети лица, десет години подоцна во рамки на традиционалниот Марш на црвените чадори, јавноста не запозна преку самоорганизирани активности, застапувајќи ги сопствените права и зборувајќи во свое име.

Ако до 2010 година, „проституцијата“ и „проститутките“ се користеа како термини исклучиво за дневно сензационалистички теми во црните хроники на медиумите, десет години подоцна користејќи соодветна терминологија која најдобро не опишува нас, на 17-ти декември медиумите известуваат за „сексуалната работа“ и „сексуалните работници“ и нивниот глас во борбата за подобри работни услови и работнички права, како централна вест во сите вечерни дневници.

Ако до 2010 година, беа забележани политички обиди за „сузбивање“ на „проституцијата“, десет години подоцна, во јули 2020 година, добивме декларативна политичка заложба за декриминализација на сексуалната работа, поддржана од 8 политички партии, вклучувајќи ги и најголемите политички блокови.

Ако до 2010 година, одбивавме да зборуваме отворено пред високи политички претставници, во 2018 година заедно со нашите партнери испративме претставничка на нашата заедница која пред Високата делегација на Комитетот за елиминација на насилството врз жените (CEDAW) во рамки на Обединетите нации, за време на 71-вата сесија го презентираше нашиот партнерски Извештај во сенка за состојбата и повредата на правата на жените сексуални работнички во земјата. Гласот на сексуалните работници од Македонија беше слушнат во Обединетите нации, а нашата Влада доби препораки од Комитетот во насока на подобрување на состојбата.

Ако до 2010 година, учеството на сексуалните работници во процесот на креирање и носење здравствени и социјални политики поради присуството на страв беше незамисливо, десет години подоцна СТАР-СТАР е член на работни и евалуациони тела во рамки на државни институции и релевантни агенции на Обединетите нации.

КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА ВО СТРАТЕШКИТЕ ОБЛАСТИ НА ДЕЛУВАЊЕ

Во рамки на своето работење, организацијата препозна и идентификуваше 3 клучни програмски области на делување: организациски раст и развој, застапување за промени и унапредување на сексуалното и репордуктивно здравје.

Во овие области на делување, СТАР-СТАР делуваше организирано, создаваше промени, го унапредуваше сексуалното и репродуктивно здравје на своите членови и пошироката заедница, растеше и се развиваше.

Ако до 2010 година, сексуалните работници беа организирани во неформална група од десетина членови, по 2010 година СТАР-СТАР ги организираше во правен ентитет со стотина членови.

Ако на почетоците на измината декада СТАР-СТАР беше препознаена како мала локална организација со ограничени ресурси и инфраструктура, кон крајот на истата декада СТАР-СТАР е препознаен како Прв колектив на сексуални работници на Балканот, а неговите членови со својата експертиза се повикани да учествуваат во градењето на слични колективи предводени од сексуални работници во земјите од регионот и пошироко.

Ако до 2010 година трансродовите сексуални работници не беа препознаени како засебна категорија на популација чии проблеми и потреби се различни од потребите на женските сексуални работници, денес преку присуството на СТАР-СТАР, трансродовите сексуални работници се активно вклучени во равојот и креирањето на добри политики и пракси.

Ако до 2010 година, сексуалните работници не беа директно вклучени во градењето, управувањето и имплементацијата на Националната ХИВ програма, од 2012 година па до денес, СТАР-СТАР со своите капацитети активно учествува во развојот на стандардите на Програмата, нејзината економска одржливост и дистрибуцијата на сервиси за сексуални работници.

Во овој десетгодишен период, меѓу другото, СТАР-СТАР директно работеше на теренска едукација и ХИВ превенција помеѓу сексуалните работници. Понекогаш, нашите теренски активности ги спроведувавме во исклучително тешки околности. Благодарение на залоќбите и работата на нашите партнерски организации и теренските работници на нашата организација, одржавме ниска ХИВ преваленца помеѓу сексуалните работници и нашите организациски податоци во однос на ХИВ советување и тестирање не забележуваат ниту еден пренос на ХИВ инфекцијата помеѓу сексуалните работници.

Цврсто веруваме дека овие заложби имаат значаен придонес во зачувување на јавното здравје, не само за сексуалните работници, туку и за општата популација.

Мобилно ХИВ тестирање за сексуални работници, 2013 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Годишен состанок на локални ограноци, 2017 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Обука за зајакнување на капацитетите при донесување на одлуки за ХИВ со трансродови лица и сексуални работници, 2020 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

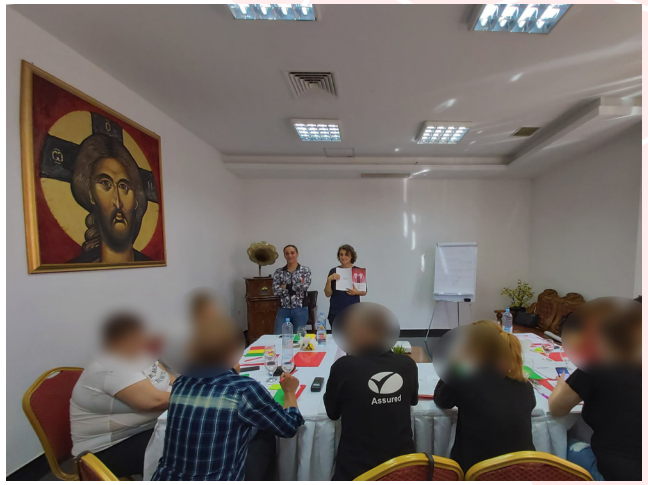

Обуки за градење на капацитетите на сексуалните работници за учество во донесување на одлуки за ХИВ, Струмица 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Обуки за градење на капацитетите на сексуалните работници за учество во донесување на одлуки за ХИВ, Скопје 2019

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Сексуална работничка

ЧЛЕНКА И КОРИСНИЧКА НА УСЛУГИ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА

Откако почнав да работам како сексуална работничка, теренската работничка на СТАР-СТАР ме мобилизираше да доаѓам во канцаларијата на организацијата. Првенствено не знаев ништо во однос на законската рамка, информации за ХИВ и СПИ, основни човекови права, итн. Со приклучувањето кон организацијата почнував да станувам свесна за своите основни човекови права и за сексуално и репродуктивно здравје, како и за социјалниот аспект. Мислењето ми е дека СТАР е организација која навистина се бори и се залага за нас сексуалните работници. Сум била дел и од други организации но заложбата не била на исто ниво. Еве еден пример со целава ситуација со КОВИД-19 - СТАР беа првите кои ми се јавија и ме прашаа каква помош ми е потребна во овие тешки времиња. Тоа е за огромен поздрав.

Сексуална работничка

КОРИСНИЧКА НА УСЛУГИ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА

СТАР-СТАР и лицата од организацијата премногу ми помагаат. Преку оваа организација бев поврзана со социјален работник, а добивав и доста информации од активни членови кои повремено ни даваат брошури преку кои се информираме. Секогаш биле достапни околу некои нејаснотии или за помош. Имам користено и тестирања за ХИВ, гинеколошки прегледи, како и услуги за шминкање и готвење. Моето субјективно мислење околу СТАР-СТАР е следното: Добра организација, достапен персонал 24/7. Буквално можам да кажам:

БЛАГОДАРАМ ШТО ПОСТОИТЕ!

Сексуална работничка

ЧЛЕНКА И КОРИСНИЧКА НА УСЛУГИ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА

Кога организира СТАР семинари учиме најмногу како да се заштитиме. Досега имам користено услуги на параправник, социјален работник, тестирања, сме готвеле заедно, сме шминкале заедно, сме учеле за нашите права и задоволни сме оти се е убаво. Теренскиот работник е наша другарка која секогаш кога не знаеме нешто таа не информира, кога има нешто ново таа ни кажува. Инстаграм не користам, но на ФБ го следам СТАР и секогаш дознавам за убави и интересни информации кои постојано ги споделуваат.

РЕАЛИЗАЦИЈА НА СТРАТЕШКИ ОПРЕДЕЛБИ И ЦЕЛИ

Водејќи се според начелото дека ние ги живееме проблемите кои ги застапуваме, во декадата зад нас колективно градевме нови пруги, кои за нас претставуваа стратешки определби и цели. Во продолжение на овој извештај, преку сумирани квалитативни и квантитативни податоци и информации за целите и резултатите ги претставуваме нашите достигнувања во реализација на програмите, активностите и финансиското работење на Здружението за периодот од 2010 до 2020 година.

СТРАТЕШКА НАСОКА I: ЗАСТАПУВАЊЕ И ЛОБИРАЊЕ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА СРЕДИНА И ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НА СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ

ПОДИГНУВАЊЕ НА СВЕСТА КАЈ ОПШТАТА ПОПУЛАЦИЈА – СЕКСУАЛНАТА РАБОТА Е СЛОБОДЕН ИЗБОР

Низ годините зад нас, нашите заложби беа насочени кон подигање на јавната и медиумска свест, промовирајќи ја доброволната сексуална работа како слободен избор на професија. Меѓу другото, се залагавме да се препознаат разликите помеѓу доброволната сексуална работа и трговијата со луѓе која колективно ја осудуваме, поттикнувајќи ги институциите да ги препознаат разликите и да ги санкционираат трговците, наместо тргуваните. Во таа насока СТАР-СТАР реализираше голем број активности наменети за различни целни групи и оствари бројни резултати, за кои сведочат квантитативните и квалитативните индикатори поставени и исполнети во периодот од 2010 до 2020 година.

Во овој период, СТАР-СТАР работеше пред сè на развој и подигање на свеста кај над 200 сексуални работници преку реализација на 17 едукативни работилници на различни теми од интерес и значење за заедницата, но пред се на препознавање на разликите помеѓу доброволната сексуална работа и трговијата со луѓе.

Со цел да се унапредат моделите и практиките во здравствениот и социјалниот систем кон третманот на маргинализирани заедници како што се сексуалните работници, СТАР-СТАР се фокусираше на здравствените и социјалните работници. Така, Здружението во изминатата декада одржа 6 обуки на кои се сензибилизирани околу 80 здравствени и социјални работници. Активност со додадена вредност која е произлезена од овие обуки е издавањето на „Регистарот на обучени здравствени работници и останати клучни актери од здравствениот систем за работа со маргинализирани заедници" во 2017 година, со цел доближување на заедницата до сензибилизирани кадри и добивање квалитетни здравствени и социјални услуги и сервиси, ослободени од стигма и дискриминација.

Согледувајќи ја потребата и значењето на јавното информирање за прашањата поврзани со сексуалната работа, СТАР-СТАР реализираше и една работилница со 11 медиумски работници насочена кон унапредување на информациите за животот и проблемите на сексуалните работници кај нас. Дополнително, за коректен третман на овие прашања во јавниот дискурс Здружението има издадено повеќе информативно-едукативни материјали, достапни на веб-страницата на СТАР-СТАР https://starsexwork.org/.

Марш на црвените чадори по повод 17 Декември – Меѓународен ден против насилството врз сексуалните работници, Скопје 2014 година

Фотографија: Ванчо Џамбаски

Марш на црвените чадори по повод 17 Декември – Меѓународен ден против насилството врз сексуалните работници, Скопје 2018 година

Фотографија: Ванчо Џамбаски

Марш на црвените чадори по повод 17 Декември – Меѓународен ден против насилството врз сексуалните работници, Скопје 2019 година

Фотографија: Ванчо Џамбаски

Клучен елемент во процесите на застапување на сексуалната работа и подигнување на јавната свест беше организирањето голем број јавни настани и активности, како кампањи, културни настани и видео активизмот. Меѓу најзначајните такви настани е „Маршот на црвените чадори“ кој традиционално се одржува секоја година на 17-ти декември во рамки на Меѓународниот ден за борба против насилството врз сексуалните работници. Во периодот од 2010 до 2020 година се одржаа 11 јавни маршови. Првиот Марш на црвените чадори се одржа во Скопје на 17-ти декември, 2008 година во организација на здружението ХОПС и тогаш неформалната група на СТАР-СТАР. До 2020 година на овој настан учествуваа над 30 сексуални работници кои на главните улици низ Скопје, заедно со голем број поддржувачи, маршираа за своите права и испратија гласни пораки укажувајќи на лошите и небезбедни услови во кои живеат и работат сексуалните работници во земјата. Во 2020 година, заради постоечките епидемиолошки мерки за заштита и превенција од КОВИД-19 вирусот и истовремено покажувајќи одговорност кон јавното здравје, Маршот на црвените чадори беше одржан во форма на јавно обраќање пред медиумите, без присуство на општата јавност и поддржувачите на СТАР-СТАР. Низ годините наназад, Маршот на црвените чадори ги добиваше насловните страници на повеќе етаблирани печатени весници во земјата.

Во рамки на 17-ти декември, Меѓународниот ден за борба против насилството врз сексуалните работници, во 2017 година, во Скопје, во блиска соработка со неформалната Платформа за декриминализација на сексуалната работа (каде членуваат СТАР-СТАР, Здружението ХОПС, Коалиција МАРГИНИ и Регионалната мрежа за застапување на сексуалните работници во Источна Европа и Централна Азија – SWAN) беше одржан првиот уметнички перформанс СКОПЈЕ РЕД ЛАЈТ ДИСТРИКТ. Ценејќи го печатот кој овој настан го остави во медиумскиот простор и општата јавност, во 2020 година го реализиравме и второто издание на СКОПЈЕ РЕД ЛАЈТ ДИСТРИКТ. Овој перформанс ги актуелизира и нормализира прашањата за декриминализација на сексуалната работа преку шармот на црвените фенери и танцот на сексуалните работници. На настанот досега учество земаа 11 сексуални работници, а го проследиле повеќе стотици луѓе во живо и над 800,000 лица преку различни електронски медиуми. Прилози од СКОПЈЕ РЕД ЛАЈТ ДИТРИКТ беа објавувани во живо во повеќето централни дневници на националните телевизии во земјата.

Од останатите настани и активности се издвојуваат кампањите за одбележување на Меѓународниот ден на правата на сексуалните работници, 3-ти март, кој беше одбележан во 2017 и 2020 година со онлајн кампањи насочени кон општата јавност, но и самата заедница на сексуални работници, додека на 2-ри јуни во 2012, 2013, 2016, 2017, 2018 и 2020 година, СТАР-СТАР го одбележа и Меѓународниот ден на сексуалните работници на кој се обединија сексуалните работници, активистите, пријателите и поддржувачите и заеднички делуваа во насока на рушење на стереотипите поврзани со сексуалната работа, намалување на стигмата и дискриминацијата кон сексуалните работници и подобрување на нивниот статус во општеството. Во овој контекст, СТАР-СТАР има реализирано јавни кампањи во Скопје, Струмица, Гостивар, Тетово и Охрид, како и повеќе онлајн кампањи. Во 2018 година, во рамки на 2-ри јуни, Меѓнардониот ден на сексуалните работници, беше организирана кампањата насловена „Две од оние: Арт-акт-ум за моралот и предрасудите“ со изложба на фотографии од сексуални работнички, видео инсталација и диџеј сет, а во 2020 година беше организирана и хуманитарна аукција „Акција за реакција“ со цел прибирање средства за сексуалните работници наменети за справување со последиците од пандемијата.

Во 2019 и 2020 година, на 14-ти септември се одбележа и Денот на гордоста на сексуалните работници со испраќање видео пораки во кои се прославуваа постигнувањата и успесите на сексуалните работници кои истовремено се и активисти за своите права и безбедност.

Унапредување на модели и практики во социјалниот систем за подобар третман на сексуални работници, Маврово 2016 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Унапредување на модели и практики во социјалниот систем за подобар третман на сексуални работници, Маврово 2016 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Афродита Шаља – Плавјанска

КАНЦЕЛАРИЈА НА ФОНД ЗА НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ – УНФПА ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Фондот за население на Обединетите нации – УНФПА веќе неколку години остварува партнерска соработка и дава поддршка на СТАР-СТАР за нејзиино вклучување во планирање и спроведување проценки, развивање и имплементација на стратешки политики и програми, како и јакнење на капацитетите на давателите на здравствени услуги. Особена поддршка е дадена за сензибилизирањето на здравствените работници, пред се матичните лекари од примарното здравство, во работата со овие маргинализирани групи.

Ова подразбира низа активности за јакнење на свеста и политика на дијалог со давателите на здравствени и социјални услуги, изработка на алатки со практични совети за МСМ, сексуалните работници и нивна заштита од СПИ, проценка на нивните потреби поврзани со социјалните и здравствени услуги, како и прирачници за превенција од ХИВ, дијагноза, третман и грижа за оваа популација.

Лука Стивенсон

МЕЃУНАРОДЕН КОМИТЕТ ЗА ПРАВАТА НА СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ ВО ЕВРОПА

СТАР е светол пример за организација предводена од сексуални работници во Европа. Вистинска чест и задоволство беше да се соработува со нив низ годините во смисла на градење капацитети, обуки за ХИВ и човекови права и проекти за застапување. Креативноста и професионализмот на СТАР јасно покажуваат дека сексуалните работници се најдобро позиционирани кога развиваат и предводат проекти и се залагаат за сопствените права.

SWAN
SEX WORKERS' RIGHTS ADVOCACY NETWORK

Сташа Плеќаш

МРЕЖА ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ

Застапувањето за правата на сексуалните работници во регионот е вистински застрашувачки предизвик. СТАР и МЗПСР се долгогодишни партнери во борбата против стигмата, дискриминацијата и други повреди на права на сексуални работници. Низ годините СТАР покажа зошто лидерството и вклученоста на заедницата е камен темелник во застапувањето за пристап до превенција и третман, како и за залагањето за вклученост во сите процеси кои влијаат на здравјето, животите и егзистенцијата на сексуалните работници. Со задоволство продолжуваме да работиме заедно со СТАР-СТАР за да обезбедиме правда и безбедност за сите во иднина.

Унапредување на модели и практики во здравствениот систем за подобар третман на сексуални работници, Берово 2018 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Унапредување на модели и практики во здравствениот систем за подобар третман на сексуални работници, Берово 2018 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Како круна во оваа стратешка насока, се истакнува организацискиот месечен магазин S-Work кој претставува гласило и информатор за сите вести, случувања и останати релевантни прашања околу сексуалната работа, но и пишан медиумски простор каде сексуалните работници го изразуваат својот став. S-Work воедно е и една од најдолготрајните активности на СТАР-СТАР. Заклучно со крајот на 2020 година се објавени 99 изданија, наближувајќи до своето јубилејно издание број 100 во 2021 година. Електронското издание на магазинот во периодот од неговото прво излегување до 2020 година, брои околу 7,500 прегледи и сите изданија можат да се прочитаат на веб-страницата на здружението https://starsexwork.org/category/swork-magazine.

Водејќи се од современите трендови за комуникација и присуство во јавноста, СТАР-СТАР редовно ги одржува електронските канали и медиуми за комуникација наменети за заедницата и јавноста, преку својата веб-страница https://starsexwork.org која во периодот до 2020 година брои над 90,000 прегледи. Facebook страница https://www.facebook.com/starsexwork која има близу 4,000 следбеници, Instagram профилот (@star_mkd) со околу 350 следбеници, Twitter профилот (@starsexwork) кој бележи помалку следбеници поради неговото блокирање во мај 2018 година и каналот на Youtube отворен во 2017 година со над 6,000 прегледи.

ПОДОБРУВАЊЕ НА ЗАКОНСКАТА РАМКА КОЈА ГИ ТАРГЕТИРА СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ

Во изминатата декада, а особено од 2017 година по промената на политичката клима во земјата, СТАР-СТАР преземаше самостојни или партнерски иницијативи и имплементираше активности во насока на подобрување и унапредување на законските рамки кои се однесуваат на сексуалната работа. Во 2020 година, Здружението донесе одлука да заземе стратешка позиција во процесите за унапредување на законската регулатива како единствена организација чии управни структура се управувани од сексуални работници.

Суштинска активност беше унапредувањето на знаењата на заедницата од областа на правната регулација преку креативни работилници на начин и јазик разбирлив и достапен за заедницата, со цел нивно вклучување во процесите за застапување и измени на законите. Преку оваа обука беа опфатени 20 сексуални работници во 2017 година.

Покрај тоа, беа реализирани активности кои го трасираат патот кон постигнување на оваа цел, како што се анкетирање на пратениците и политичките партии во врска нивните ставови за правата на сексуалните работници и сексуалната работа. За таа цел, беа испратени прашалници до околу 50 политичари, но само еден политичар го одговори прашалникот. Тоа е битен показател за политичките ставови за сексуалната работа во моментов, но и предизвик со кој сме подготвени да се соочиме во остварувањето на зададените цели.

СТАР-СТАР во 2019 година учествуваше во координација на процесот за застапување за предлог законските решенија за сексуална работа заедно со претставници од партнерски организации и правни експерти, а организираше и тркалезна маса на тема правни потреби и пристап до правда за сексуалните работници во соработка со Коалиција Маргини и Здружението ХОПС.

ПРЕВЕНЦИЈА И РЕАКЦИЈА ПРОТИВ НАСИЛСТВОТО ВРЗ СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ

Насилството врз нас и врз било кое живо битие не е одлика на демократско општество. Од нашето основање па до денес се залагаме за негово санкционирање. Во цела измината декада, СТАР-СТАР работеше на јакнење на капацитетите за препознавање и справување со насилство врз сексуалните работници. Беа обучени два параправници од редовите на заедницата за пружање помош на сексуални работници жртви на насилство, а исто така работеа и на поврзување со соодветни сервиси од граѓанскиот сектор.

Изложба „ ДВЕ ОД ОНИЕ “, Скопје
2018 година

Фотографија: Елеонора Стојановиќ

Изложба „ ДВЕ ОД ОНИЕ “, Скопје
2018 година

Фотографија: Анита Бережњак и
Елеонора Стојановиќ

Консултации за воведување на нови превентивни методи пред-експозицикса профиулакса (ПрЕП) - техничка група, Скопје 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Обуки за подигнување на капацитетите на сексуалните работници за комуникациски вештини, јавни политики и медиуми, Струмица 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Тркалезна маса за правна регулација на сексуалната работа во Република Северна Македонија, Скопје 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Тркалезна маса за правна регулација на сексуалната работа во Република Северна Македонија, Скопје 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Во 2017 и 2018 година, преку соработка со партнерските организации, СТАР-СТАР одржа 3 едукативни работилници за сексуалните работници со цел нивно зајакнување и подобро разбирање на процесите за документирање и покренување правни постапки на случаи за прекршување на нивните права, на кои учествуваа 40 сексуални работници, а посебен фокус беше ставен на сексуалните работници мажи кои имаат секс со мажи и трансродовите сексуални работници. Во 2020 година, СТАР-СТАР воведе регионален параправен сервис во југоисточниот и западниот регион во земјата кој има за цел идентификување сексуални работници на кои им е потребна помош за поврзување или упатување до здравствени, социјални и правни услуги и сервиси. Преку овој сервис им беше овозможена помош на 28 сексуални работници и беа документирани 8 случаи на прекршување на права, од кои 4 случаи беа процесирани пред институциите преку воспоставувањето на бесплатната правна помош овозможена од страна на Коалиција Маргини.

ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ ЗА АНТИДИСКРИМИНАЦИЈА И ДЕКРИМИНАЛИЗАЦИЈА НА СЕКСУАЛНАТА РАБОТА

Со промената на политичкиот и општествениот контекст во 2017 година, СТАР-СТАР ја искористи можноста да ги зајакне капацитетите во насока на застапување за антидискриминација и декриминализација на сексуалната работа. И во оваа област, зајакнувањето на капацитетите на сексуалните работници во однос на постоечката и потенцијалната легислатива не изостана. Здружението реализираше 5 работилници во текот на 2018 и 2019 година на кои учествуваа 49 сексуални работници.

Здружението оствари значителен напредок со покренување на иницијативата за основање на Платформата за декриминализација на сексуалната работа во 2019 година, која ќе има улога на национално тело за координирана имплементација на активности за декриминализација и застапување пред носителите на одлуки.

РАЗВОЈ НА ДАТАБАЗИ И ПРИБИРАЊЕ ПОДАТОЦИ ПРЕКУ ИСТРАЖУВАЊА СПРОВЕДЕНИ ОД СТАР-СТАР ПОМЕЃУ ЗАЕДНИЦАТА НА СЕКСУАЛНИ РАБОТНИЦИ

Како резултат на организацискиот раст и развој, СТАР-СТАР отпочна со спроведување на свои истражувања помеѓу заедницата за креирање бази со податоци и мапирање на проблемите и потребите на заедницата кои ќе послужат во процесите на програмирање на активностите и застапување пред институциите базирано на докази.

Во 2017 година, Здружението го објави истражувањето „Животен стил на сексуалните работници“ кое дава податоци за секојдневието, опкружувањето, интимниот живот, искуства во сексуалната работа и однос со клиенти, како и психо-физичката здравствена состојба на сексуалните работници со укажување на потребата од промена на законската рамка, подигање на свеста и унапредување на пристапот до услуги и сервиси. Дополнително, во истата година СТАР-СТАР направи и истражување за потребите од здравствени и социјални услуги помеѓу младите сексуални работници, со цел подобро програмирање на активностите наменети за младите сексуални работници, како и соодветно застапување кон соодветни системски решенија за оваа целна група.

Во 2020 година, СТАР-СТАР спроведе проценка за „Искуства и перцепции на сексуалните работници/-чки во Република Северна Македонија за пристапот и употребата на ХИВ превентивните методи: кондоми и пред-експозициска профилакса (ПрЕП)“ за да понуди квалитативен приказ во однос на побарувачката, понудата и придржувањето кон употреба на кондоми, како и перцепциите, ставовите и факторите поврзани со потенцијалната употреба на ПрЕП помеѓу сексуалните работници со која беа опфатени 33 сексуални работници.

Во 2020 година беше спроведена и анализа насловена „Влијанијата на КОВИД-19 пандемијата врз менталната, здравствената, социјалната и економската благосостојба на сексуалните работници/-чки во Република Северна Македонија“ со цел соодветно програмирање на активности за справување и намалување на последиците од пандемијата врз сексуалните работници, во која беа вклучени 50 сексуални работници.

ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРИСТАПОТ ДО НОВИ ПРЕВЕНТИВНИ МЕТОДИ ЗА ХИВ (ВИРУС НА ХУМАНА ИМУНО-ДИФИЦИЕНЦИЈА)

СТАР-СТАР беше дел од работната група и процесот за воведување на нови превентивни методи како што е пред-експозициската профилакса (ПрЕП) за ХИВ кај клучните популации. Притоа, СТАР-СТАР учествуваше во консултативниот процес со клучните популации за воспоставување на Националниот протокол за ПрЕП, воден од страна на здружението Заедно посилни и Универзитетската клиника за инфективни болести и фебрилни состојби при Министерството за здравство. Дополнително, 44 сексуални работници беа директно вклучени во процесите за развивање на стандардите за имплементација на нови превентивни програми за ХИВ.

РАЗВОЈ И НАЦИОНАЛНА ИМПЛЕ-МЕНТАЦИЈА НА SWIT (Sex Workers’ Implementation Tool) АЛАТКАТА (ВОВЕДУВАЊЕ СЕОПФАТНИ ХИВ/СПИ ПРОГРАМИ СО СЕКСУАЛНИ РАБОТНИЦИ)

Во мај 2012 година, претставник на СТАР-СТАР учествуваше на глобалните консултации со сексуалните работници како дел од процесот „Препораки 2012“ организирани во Гана, Африка, од страна на Меѓународната мрежа на проекти за сексуални работници. Процесот „Препораки 2012“ врз кој се темели развојот на SWIT алатката поставува технички препораки за ефективни интервенции за превенција и третман на ХИВ (вирус на хумана имунодефициенција) и други СПИ (сексуално преносливи болести) помеѓу сексуални работници, развиени од страна на Светската здравствена организација, Фондот за население на Обединетите нации, Фондот за СИДА на Обединетите нации и Меѓународната мрежа на проекти за сексуални работници.

По нејзиниот развој во 2016 година, две години подоцна, СТАР-СТАР во 2018 година ја започна имплементацијата на национално ниво. Во 2019 година, СТАР-СТАР организираше тркалезни маси за имплементација на SWIT алатката помеѓу носители на одлуки во здравствениот систем и ја презентираше алатката пред членовите на Националната комисија за ХИВ.

РЕД ЛАЈТ ДИСТРИКТ, Скопје 2017 година

Фотографија: Ванчо Џамбаски

РЕД ЛАЈТ ДИСТРИКТ,
Скопје 2020 година

Фотографија: Ерина Богоева

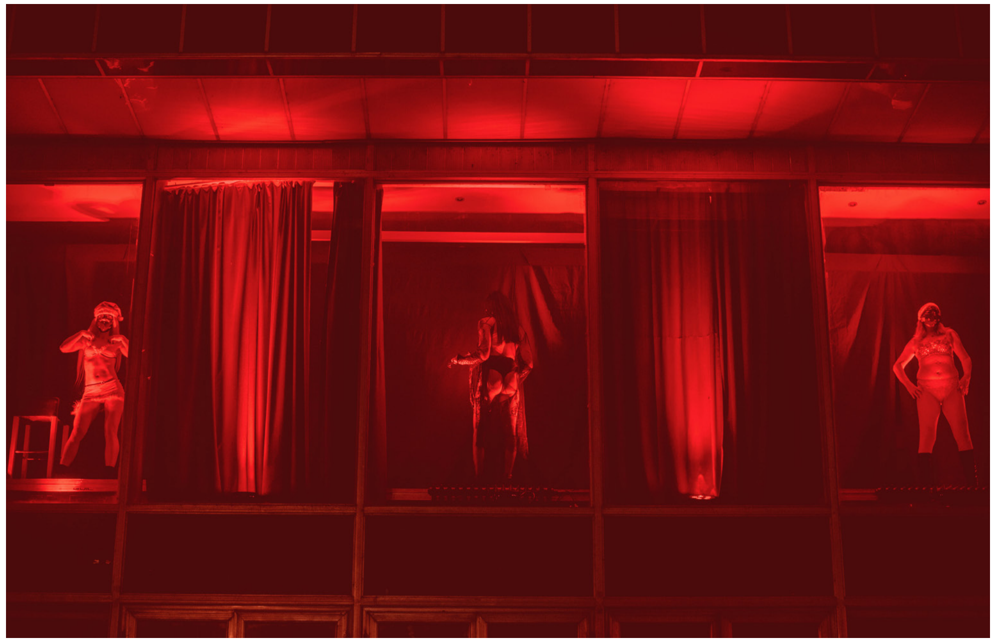

РЕД ЛАЈТ ДИСТРИКТ,
Скопје 2020 година

Фотографија: Ерина Богоева

СТРАТЕШКА НАСОКА II: СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ И ПРАВА

За нас во СТАР-СТАР, универзалното право на пристап до еднаква здравствена заштита и грижа беше и о станува приоритет на нашата работна агенда.

Здравствените установи во Република Северна Македонија кои нудат услуги за сексуално и репродуктивно здравје ја немаат потребната доверба на сексуалните работници поради фактот што значителен број од медицинскиот персонал не е доволно сензибилизиран и не ги разбира потребите на заедницата. Исто така, достапноста до сервисите од јавното здравство е ограничена за сексуалните работници поради стигмата и дискриминацијата кои тие ги имаат искусено од здравствените работници како даватели на здравствени услуги. Услугите и сервисите за сексуално и репродуктивно здравје кои ги користат сексуалните работници се дел од сервисите на здруженијата на граѓани и во таа насока во периодот од 2010 до 2020 година, СТАР-СТАР самостојно и партнерски работеше на спроведување активности со цел заштита и унапредување на сексуалното и репродуктивното здравје и права на сексуалните работници, како и развој на пристапот и капацитетите на организациите кои даваат услуги и сервиси.

ЕДУКАЦИЈА И ПРЕВЕНЦИЈА НА СЕКСУАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ ЗА ХИВ/СИДА И СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ

Во оваа област, а во рамки на својата организациска здравствена програма, СТАР-СТАР бележи големи успеси, пред се поради одржувањето континиум на квалитетни, достапни и соодветно адаптирани сервиси за превенција од ХИВ и услуги за сексуално и репродуктивно здравје.

Почнувајќи од октомври 2012 до крајот на 2016 година, СТАР-СТАР работеше на воспоставување контакти, мапирање на заедницата и теренска едукација и превенција од ХИВ и СПИ преку Националната програмата за заштита на населението од ХИВ и одржување на ниска преваленца на ХИВ помеѓу клучни популации при Министерството за здравство, финансиски поддржана од Глобалниот фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија.

Оваа програма од 2017 година ја презема Министерството за здравство како Национален одговор, но пред се како резултат на напорите на граѓанскиот сектор за обезбедување одржливост на програмата од националниот буџет по заминувањето на Глобалниот фонд. Кумулативно преку овие програми, во периодот од 2012 до 2020 година, СТАР-СТАР има овозможено 865 поединечни услуги и сервиси за заедницата, а опфатила и мапирала вкупно 255 сексуални работници.

Детално, овие податоци прикажани по години се дадени во табеларниот приказ Табела 1.

Освен активностите за дистрибуција на превентивни средства за ХИВ, од исклучителна важност се и активностите за едукација на сексуалните работници за ХИВ/СИДА и сексуално и репродуктивно здравје со цел подигање на свеста за потребата од заштита, начините на заштита и тестирањето за ХИВ и останати инфекции. Во периодот од 2012 до 2020 година, спроведени се вкупно 180 едукативни работилници и обуки на кои е забележано присуство на 1,249 сексуални работници, нови или постојани.

Подетално, овие податоци по години се прикажани во табеларниот приказ Табела 2.

Унапредување на модели и практики во здравствениот систем кон подобар третман на маргинализирани групи, Софија, Република Бугарија 2013 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Тренинг за зајакнување на лидерските вештини кај локалните заедници на сексуалните работници, Скопје 2016 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Обука со новинари за сензитивизирање на теми поврзани со сексуалната работа и јавното здравје, Скопје 2016 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Газменд Исмани

ЦЕНТАР ЗА МОНИТОРИНГ И СЛЕДЕЊЕ НА ХИВ ПРОГРАМАТА ПРИ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ – СКОПЈЕ

Кога СТАР-СТАР за прв пат беше ангажирана во 2012 година во имплементацијата на превентивните програмски активности насочени кон сексуалните работници (машки и женски), меѓу другото ние како проектна единица добивме еден битен елемент во допирање и опфат на клиенти во најтешките и најзатворените кругови на популацијата на сексуални работници, а тоа беше затворената сцена на оваа тешко достапна популација. Веднаш по ангажирањето увидовме дека СТАР-СТАР успешно се справуваше со зададените програмски задачи, а и во целост ги остваруваше поставените таргети и индикатори со што целата програма доби додадена вредност во превенцијата на ХИВ помеѓу сексуалните работници.

Гледано од денешен аспект нашата земја е од тие земји што реално имаат ниска стапка на ХИВ преваленца и ако за тоа има многу заслужни чинители, сигурно дека и СТАР-СТАР заслужено го има својот удел во тоа.

Елизабета Божиноска

ХЕРА-АСОЦИЈАЦИЈА ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЕДУКАЦИЈА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Услугите за ХИВ и за сексуално и репродуктивно здравје во голема мера би биле неискористени да не постои соработка и партнерство со самите заедници на кои овие услугите им се најмногу наменети – услуги кои се безбедни, бесплатни, доверливи и ослободени од стигма и дискриминација. Најдраги за ХЕРА се соработките со организации основани од самите заедници. Една таква е онаа со СТАР- СТАР која трае веќе 8 години и која е исклучително успешна токму поради обострание стремеж и решителност да одговориме на здравствените потреби на сексуалните работнички во земјава. Она што почна со стандардна обука за вклучување на СТАР-СТАР во програмата за ХИВ тестирање, низ годините прерасна во нешто многу повеќе од партнерство – предизвиците на кои наидовме нè направија поупорни и поиздржливи во заложбите за здравствените права на едни од најмаргинализираните групи кај нас и изнедрија искрена колегијалност и пријателства какви што не се сретнуваат секој ден.

Хајди Штерјова Симоновиќ

ХОПС – ОПЦИИ ЗА ЗДРАВ ЖИВОТ СКОПЈЕ

Во 2010 година заедно со основачите на СТАР-СТАР започнавме административна битка за регистрација на првото здружение во земјата, но и регионот, основано од сексуални работници. Иако институциите се обидуваа да изнајдат правни начини да го оневозможат тоа, сепак после една година се роди СТАР-СТАР. Оттогаш, цела декада СТАР-СТАР застапува и гласно се бори за правата на сексуалните работници во земјава. СТАР-СТАР и ХОПС низ својата десетгодишна партнерска соработка работејќи на обединување и зајакнување на заедницата, дестигматизирање и еднаквост на сексуалните работници, меѓу другото се иницијатори на неформалната платформа за декриминализација на сексуалната работа која обезбеди политичка поддршка. Сплотени под чадорот на СТАР, сексуалните работници денес се охрабрени, гласни и видливи за општеството. СТАР-СТАР и ХОПС делат исти вредности. Ќе продолжиме да ги негуваме.

Поддржано од:	Глобален фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија				Министерство за здравство					ВКУПНО
Услуги и сервиси по година	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	
Вкупен број на опфатени лица од заедницата со услуги и сервиси	51	43	136	115	124	91	90	78	137	**865**
Вкупен број на нови мапирани лица од заедницата (од опфатените)	51	43	53	28	35	6	12	11	16	**255**
Дистрибуирани кондоми	/	/	4,749	5,354	5,596	6,346	11,595	11,309	10,420	**55,369**
Дистрибуирани лубриканти	/	/	734	1,471	2,112	3,988	6,273	2,173	6,327	**23,078**
Дистрибуирани информативно-едукативни материјали	/	/	948	695	658	641	784	839	1,241	**5,806**
Упатување до други организации кои нудат останати услуги и сервиси	/	/	21	10	/	/	1	23	6	**61**
Споделени информации за ХИВ	/	/	16	40	9	15	166	801	697	**1,744**
Споделени информации за Хепатит Б и Ц	/	/	5	1	7	/	/	13	/	**26**
Споделени информации за СПИ	/	/	5	10	/	/	165	800	697	**1.677**
Врсничка едукација и неформална поддршка помеѓу лица од заедницата	/	/	540	352	590	583	775	856	802	**4,498**

Табела 1

Едукативна работилница за ХИВ/ СПИ со сексуални работници, Скопје 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Претставување на тренинг модулот за сексуална работа, ХИВ и човекови права, Струмица 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Едукативна работилница со заедницата на сексуални работници за правилна употреба на кондом и безбедност при работа, Струмица 2018 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Дополнително, во рамки на своите теренски активности, а во насока на добра информираност, СТАР-СТАР има развиено, испечатено и дистрибуирано 2 промотивни картички против насилството врз сексуалните работници и 1 промотивна картичка со информации за заштита и превенција од КОВИД-19, како и 4 информативно-едукативни брошури за сексуалните работници со информации за инфо линија за советување на лица од заедницата за време на КОВИД-19, совети и информации за остварување социјална заштита и услуги, информации за заштита од ХИВ и СПИ и информации за права при контакт со полиција.

ОЛЕСНЕТ ПРИСТАП ДО СЕРВИСИ

Во периодот од 2013 до 2016 година, во рамки на информативниот сектор на организацијата кој има за цел да ги информира и да им ги доближи граѓанските сервиси на сексуалните работници, беше воспоставена телефонска информативна линија водена од и за сексуални работници. Заедно со нејзиното воспоставување одново во 2020 година, информативната линија бележи 1,042 јавувања на сексуални работници.

Овие податоци прикажани по години се дадени во табеларниот приказ Табела 3.

Во рамки на оваа област, Здружението во 2018 година организираше 2 работилници за едукација и информираност на заедницата за расположивите сервиси во граѓанскиот сектор и едукација на врснички едукатори и опфати 18 сексуални работници.

Дополнително, во рамки на активностите за олеснет пристап до бесплатни гинеколошки прегледи и доверливо и бесплатно ХИВ/СПИ тестирање и советување за сексуални работници, СТАР-СТАР разви партнерска соработка со организацијата ХЕРА, која во рамки на своите програми, конинуирано овозможуваше пристап до станционарни и мобилни услуги за сексуални работници. Во периодот од 2017 до 2020 година, со овие сервиси се опфатени 403 сексуални работници, низ повеќе градови во земјата.

Клучен елемент во олеснувањето на пристапот до услуги и сервиси се теренските активности кои постојат од 2012 година, преку кои обучени теренски работници од заедницата ги придружуваат останатите сексуални работници во остварување на своите права од здравствена, социјална и правна заштита.

ГРАДЕЊЕ КАПАЦИТЕТИ НА ГРАЃАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ДАВАТЕЛИ НА УСЛУГИ, АКТИВИСТИ, ПОДДРЖУВАЧИ И ОРГАНИЗАЦИИ И ОГРАНОЦИ ВОДЕНИ ОД ЗАЕДНИЦАТА НА СЕКСУАЛНИ РАБОТНИЦИ

Во 2016 година, СТАР-СТАР во соработка со канцеларијата на Фондот за население на Обединетите нации во Скопје – УНФПА, работеше на развивање на SWIT алатката за воведување сеопфатни ХИВ/СПИ програми за сексуални работници. Преку оваа алатка, во 2019 година беше креиран и утврден тренинг модул за сексуална работа - ХИВ и ЧОВЕКОВИ ПРАВА, наменет за користење од страна на организации даватели на услуги и сервиси.

Дополнително, во 2020 година преку реализација на 2 обуки, тренинг модулот беше претставен помеѓу 9 граѓански организации кои спроведуваат програми за превенција од ХИВ помеѓу сексуални работници, како и за членови на Платформата за одржливост на сервиси за ХИВ, односно здруженијата ХЕРА Скопје, Опции за здрав живот – ХОПС Скопје, ЕГАЛ Скопје, Доверба Скопје, Опција Охрид, ХЕЛП Гостивар, Избор Струмица и Виа Вита Битола.

Поддржано од:	Глобален фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија					Министерство за здравство				ВКУПНО
Едукација на сексуалните работници за ХИВ/ СИДА и сексуално и репродуктивно здравје	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	
Вкупен број на одржани работилници	8	44	36	10	26	24	22	10	0	**180**
Вкупен број на опфатени лица од заедницата	80	370	273	82	162	123	106	53	0	**1,249**

Табела 2

Информативна линија за сексуални работници

Телефонски јавувања по години	2013	2014	2015	2016	2020	ВКУПНО
Вкупен број на сексуални работници кои ја искористиле инфо линијата	272	234	222	226	88	1,042

Табела 3

СТРАТЕШКА НАСОКА III: ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ И ГРАДЕЊЕ КАПАЦИТЕТИ

Во периодот од 2010 до 2020 година, СТАР-СТАР се финансираше од различни извори на национално, регионално и меѓународно ниво и работеше на воспоставување различни модели за пристап и одржување врски со донаторите. Дополнително, со растот и развојот на организацијата, но и на заедницата сексуални работници, се појави потребата за координиран пристап во организациското работење во насока на обезбедување на одржливост. Со тоа, паралелно се развиваа и унапредуваа и капацитетите, како на ангажираните лица, така и на заедницата. СТАР-СТАР воспостави регионални ограноци, еден во југоисточна Македонија, СТАР-Исток и еден во западна Македонија, СТАР-Запад. Со формирање на овие ограноци и спроведувањето на програмските активности во повеќе градови се отворија можности со што повеќе сексуални работници во земјата добија можност да се вклучат во промените кон подобрувањето на работните и животните услови на заедницата и борбата за човекови права.

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ РАЗНОЛИКОСТ НА ФОНДОВИ И ПРИВЛЕКУВАЊЕ НОВИ ДОНАТОРИ

Низ годините во изминатата декада, СТАР-СТАР имплементираше проектни активности со поддршка и во соработка со партнерски организации, формираше еден конзорциум од организации за заеднички настап и реализација на тригодишна програма и беше поддржана од бројни меѓународни организации и фондации.

За да осигура континуирана финансиска одржливост на своето колективно работење, Здружението во 2017 година разви Стратегија за финансиска одржливост.

Во насока на зајакнување на капацитетите за имплементација на Стратегијата како помеѓу своето членство, така и помеѓу своите вработени, во текот на 2019 година, СТАР-СТАР одржа 3 работилници за јакнење на капацитетите за обезбедување разноликост на фондови и привлекување нови донатори, на кои своите капацитети ги зајакнаа 31 лице од заедницата и членови на тимот.

РАЗВОЈ НА ОДРЖЛИВ МОДЕЛ ЗА ПОДГОТОВКА И РАЗВОЈ НА ПРОЕКТИ

Разбирајќи ја комплексноста на развојот на проектни циклуси од една страна, и ограниченото познавање на процесот кај лицата од заедницата од друга страна, лидерството на СТАР-СТАР во 2011 година со поддршка на Фондацијата отворено општество - Македонија, помина 9 месечен серијал обуки во насока на институционално јакнење, стратешки менаџмент и проектно планирање, пишување и управување.

Земајќи ја предвид сериозноста на пристапот во изнаоѓање финансии кои се клучни за растот и развојот на Здружението, финансиската одржливост му беше доверена на Претседателот на Здружението, како орган кој ја одржува комуникацијата со домашните и меѓународни донатори, но истовремено ја има улогата на претставник на Здружението како во локални, така и во национални и меѓународни коалиции и мрежи.

Работилница за зајакнување на националниот систем за заштита на човековите права и следење на сексуалните и репродуктивните права кај клучни популации, Струмица 2016 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Претставување и имплементација на ТРАНСИТ алатката, Скопје 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Претставување и имплементација на ТРАНСИТ алатката, Скопје 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Сузана Велковска

ФОНДАЦИЈА ОТВОРЕНО ОПШТЕСТВО - МАКЕДОНИЈА

Всушност нашето заедничко патешествие започна една година пред официјалната декада на СТАР–СТАР. Поттикнати од ентузијазмот на неколкумина млади и креативни активисти за правата на сексуалните работници, со колегите од тематската програма за јавно здравје при Фондациите Отворено општество, Њујорк, цела 2009-та година ја поминавме во постепено и внимателно градење на основните административни и програмски капацитети на организацијата.

Веќе по првите известувања од започнувањето на формалното работење, беше извесно дека СТАР-СТАР расте во посветена, креативна, дисциплинирана и со еднаков ентузијазам како на почетокот организација, која жестоко се бори за правата на заедницата со креативни решенија.

Денес, СТАР-СТАР е силна претставничка на заедницата, препознаена и почитувана на домашната, но и на меѓународната сцена. Се гордеам со она што го претставува СТАР-СТАР за заедницата на сексуалните работници и од се' срце им посакувам одбележување на уште многу успешни декади.

Себастијан Кон

ФОНДАЦИИ ОТВОРЕНО ОПШТЕСТВО

Со огромна радост гледав како СТАР расте во последниве десет години. Организацијата станува се посилна и посилна, станува се поприсутна и го продлабочува својот удел. Преку сплотувањето на заедницата сексуални работници во Северна Македонија, СТАР покажа колку е важно лидерството на заедницата во смисла на менување политики или пружање ургентна помош во контекст на КОВИД-19 пандемијата.

Вера Родригез

ФОНДАЦИЈА ЦРВЕН ЧАДОР

СТАР-СТАР беше одбрана три пати до сега од нашиот Советодавен комитет кој е воглавно сочинет од активисти за права на сексуални работници. Ова е индикатор дека претставниците на нашето движење длабоко веруваат во нејзината работа и заложби.

На лична основа, патував во Македонија на сопствен трошок и имав можност да ги запознаам членовите на СТАР-СТАР, да ги посетам нивните канцеларии, да научам за нивното минато и подобро да ги разберам стратешките заложби на Првата група сексуални работници на Балканот. Толку многу ме инспирираше нивната работа што ме мотивираше на напишам блог на нашата веб страница.

Организацискиот одржлив модел на финансирање се темели на потребите на заедницата која организацијата ја претставува, а подразбира еднаква вклученост во развојот на проектните апликации, како на управните така и на извршните структури во организацијата.

ГРАДЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ТИМОТ И ОРГАНИЗАЦИЈАТА ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ И ПРИСУСТВО НА ТЕРЕН

Откако во 2011 година, осумченото лидерство на СТАР-СТАР го помина деветмесечниот циклус на организациско јакнење преку кој се воспоставија првичната структура и техничката функционалност на организацијата, процесот на градење на капацитетите помеѓу своите вработени, волонтери и членови продолжи низ целата декада.

Како резултат на ова институционално јакнење, во 2017 година СТАР-СТАР забележа зголемување на присуството на организацијата и проширување на опсегот на делување од локално на национално ниво, преку воспоставување 2 регионални ограноци, СТАР-Запад во Гостивар и СТАР-Исток во Струмица, технички и административно поддржани од канцеларијата во Скопје. Во 2018 година, СТАР-СТАР ја отвори својата прва регионална канцеларија со седиште во Гостивар, управувана од тамошната локална заедница на сексуални работници. Со формирањето на овие ограноци во Гостивар и Струмица и оспособување на локалните лидери, програмските активности се проширија во југоисточниот и западниот регион со околните градови во близина на Гостивар и Струмица и со тоа се отворија можности повеќе сексуални работници во земјата да бидат дел од промените кон подобрувањето на работните и животните услови на заедницата и борбата за човекови права.

Притоа, СТАР-СТАР во текот на годините, дел од своите активности за мобилизација, едукација и јакнење на капацитетите на сексуалните работници ги спроведуваше на регионално ниво, а во 2017 година организираше и 2 работилници за зајакнување на локалните здравствени програми во СТАР-Запад и СТАР-Исток во однос на ХИВ тестирање и нудење гинеколошки услуги со кои беа опфатени 21 сексуален работник.

Дополнително, во 2019 година СТАР-СТАР реализираше 3 обуки за развој на локални програми за застапување помеѓу членовите на заедницата во СТАР-Запад и СТАР-Исток со поддршка на Извршната канцеларија од Скопје. Со овие активности беа опфатени 33 сексуални работници.

РЕГИОНАЛЕН ПРИСТАП ЗА ГРАДЕЊЕ КАПАЦИТЕТИ НА СТАР-ЗАПАД ВО ЗАСТАПУВАЊЕТО И СПРОВЕДУВАЊЕТО НА SWIT АЛАТКАТА

Во период од 2017 до 2019 година, СТАР–СТАР реализираше девет еднодневни работилници насочени кон развој на регионалниот пристап за градењето капацитети на огранокот СТАР-Запад во Гостивар за спроведувањето на активности преку SWIT алатката. Во 2017 беа одржани една работилница за подготовка на месечно издание на печатениот весник „Од нас за нас“ со учество на 10 сексуални работници и четири работилници за онлајн и јавни кампањи и акции со кои беа опфатени 40 сексуални работници. Во 2018 година беа одржани една работилница за теренска работа и мобилизација на заедницата со 10 учесници, една работилница за документирање случаи на кршење на човековите права со 10 учесници и уште една работилница за онлајн и јавни кампањи и акции со 10 учесници, додека во 2019 година беше одржана една работилница за мониторинг, евалуација, планирање на активности и развивање акциски план на кој учествуваа 10 сексуални работници.

КОНТИНУИРАН РАЗВОЈ НА ПЕЧАТЕНИОТ ВЕСНИК „ОД НАС ЗА НАС“

Во периодот од 2008 до 2017 година, СТАР-СТАР издаде 80 изданија на печатениот месечен весник „Од нас за нас“ наменет за заедницата, кој преку креативни рубрики имаше за цел да ги информира и едуцира сексуалните работници. Со заминувањето на Глобалниот фонд од земјата кој финансиски ги поддржа повеќето изданија на весникот, неговото издавање престана. Во 2018 година преку својот огранок во Гостивар, СТАР-Запад издаде дополнителни 6 броја на весникот, со потенцијал оваа иницијатива да продолжи и во иднина.

Подготовка и зајакнување на капацитетите за издавање на весникот „Од нас за нас“ од страна на заедницата на сексуални работници, Гостивар 2018 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Обука за ХИВ советувачи помеѓу трансродови сексуални работници, Скопје 2020 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Отворање на регионален огранок СТАР- Запад во Гостивар, 2018 година

Архива на СТАР-СТАР

Обука за зајакнување на капацитетите при донесување на одлуки за ХИВ со трансродови сексуални работници, Скопје 2020 година

Архива на СТАР-СТАР

МОБИЛИЗАЦИЈА И РАБОТА СО МАЖИ КОИ ИМААТ СЕКС СО МАЖИ (МСМ) И ТРАНСРОДОВИ ЛИЦА

Во 2018 година, СТАР-СТАР воспостави Комитет помеѓу Извршната канцеларија и ограноците со цел да се овозможи координиран пристап во спроведувањето активности на локално ниво насочени кон МСМ и трансродови сексуални работници и спроведе 2 обуки за имплементација на активности преку SWIT алатката со кои беа опфатени 16 машки и трансродови сексуални работници.

Во 2018 година СТАР-СТАР ја координираше реализацијата на преведување и издавање на ТРАНСИТ алатката (воведување сеопфатни ХИВ/СПИ програми со трансродови лица) и одржа 3 обуки за спроведување на активности преку оваа алатка на кои учествува вкупно 34 машки и трансродови сексуални работници.

Во 2020 година, преку обука на Здружението ХЕРА Скопје беа обучени 2 трансродови лица како советувачи за ХИВ и за прв пат беа вклучени во реалзиацијата на програмите за превенција од ХИВ кај оваа популација.

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНИОТ СИСТЕМ ЗА ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И СЛЕДЕЊЕ НА СЕКСУАЛНИТЕ И РЕПРОДУКТИВНИ ПРАВА КАЈ КЛУЧНИ ПОПУЛАЦИИ

Во 2018 година беа преземени активности за имплементација на MSMIT (воведување сеопфатни ХИВ/СПИ програми со мажи кои имаат секс со мажи) и SWIT алатките преку одржување на обука со која беа опфатени 14 учесници и беа одржани 3 обуки со 33 учесници за подигнување на свеста кај заедницата и давателите на услуги за значењето на MSMIT и SWIT алатките, кои меѓу другото содржат важни сегменти за заштита на човековите права и системско следење на сексуалните и репродуктивни права. Дополнително, за време на десетгодишниот период, СТАР-СТАР непрекинато инвестираше во развојот на капацитетите помеѓу својата заедница во насока на препознавање на кршење на права од социјална и здравствена заштита, нивно соодветно документирање и најважно, охрабрување и поддршка на лицата да покренат соодветни постапки до надлежните институции.

КОНТИНУИРАНО УНАПРЕДУВАЊЕ НА ОРГАНИЗАЦИСКИОТ РАСТ И РАЗВОЈ

Да се напредува, значи да се развива и расте. Ние во СТАР-СТАР веруваме дека континуираниот организациски раст и развој е главна алка на која се нижат колективните вредности кои организацијата ги негува. Низ изминатата декада, СТАР-СТАР испланира и реализираше бројни активности за јакнење на организацискиот капацитет со цел да воспостави и осигура целосен систем на добро и внимателно управување со организацијата. Потребите беа идентификувани преку формални процеси на надворешни проценки и самопроценки со цел да се постигне максимална објективност на истите, но и за обезбедување ефикасност на предвидените мерки и активности. Низ годините на своето работење, СТАР-СТАР разви и имплементираше два Стратешки планови за годините 2015-2017 и 2018-2020 бележејќи висок процент на стратешка имплементација. Во 2017 година, СТАР-СТАР спроведе низа состаноци за планирање и дефинирање на улогата на ограноците, како и развој на план за работа и индикатори за успех на кој учествуваа 15 лица ангажирани во организацијата. Во истата година подоцна, организацијата разви и донесе Стратешки план на организацијата за периодот 2018-2020 година во чиј развој учествуваа 10 вработени, членови и волонтери.

Мониторирајќи го процесот на имплементација на Стратешкиот план, во 2020 година забележавме дека постоечката глобална пандемија предизвикува ограничувања во неговата реализација, а зададените стратешки цели не се целосно соодветни со новонастанатата ситуација, која со сигурност ги погоди и продолжува да ги засега сексуалните работници.

Со цел да одговориме на потребите на заедницата во услови на пандемија, како и да и дадеме нова стратешка насока на организација заради новонастанатата ситуација во тоа време, повикавме на итно и неодложно ревидирање на Стратешкиот план. Кон крајот на 2020 година, организацијата го усвои ревидираниот Стратешки

план со продолжено дејство на имплементација и во 2021 година, со кој успеавме да испланираме и спроведеме конкретни активности со цел да се намалат негативните ефекти на пандемијата.

ПОДГОТОВКА НА КОМУНИКАЦИСКА СТРАТЕГИЈА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА СО ВКЛУЧЕНИ ЦЕЛИ И АКТИВНОСТИ ЗА ОДНОСИ СО ЈАВНОСТ, ПОДГОТОВКА И ВОДЕЊЕ КАМПАЊИ И НАСТАП НА СОЦИЈАЛНИ МЕДИУМИ

Разбирајќи ја јавната комуникација како суштинска алатка за зголемување на видливоста и застапувањето на правата на сексуалните работници, во 2020 година ја развивме првата организациска Ефективна стратегија за брендирање, промоција и маркетинг на Здружението. Оваа Стратегија развиена во документ од 68 страници е израз на волјата и грижата за унапредување на препознатливоста на нашата организација предводена од заедницата во целост. Развојот на Ефективната стратегија за брендирање, промоција и маркетинг на Здружението ги претставува водечките принципи кои имаат посебна вредност, формирајќи ја перцепцијата на општата јавност во однос на сексуалната работа.

Паралелно со развојот на стратегијата за комуникација, во 2020 година организацијата работеше на унапредување на својот визуелен идентитет, развивајќи ново лого, веб страна, клучни бои на брендот, фонт на букви и типографија, со кои во втората половина од 2020 година, организацијата конкурентно влезе во граѓанскиот сектор како организација со јасен визуелен идентитет кој претставува квалитативно надополнување и одлика на нашето колективно делување како заедница.

Работилница за социјални медиуми и односи со јавност со заедницата на сексуални работници, Гостивар 2019 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

Стратешко планирање, Скопје 2017 година

Фотографија: Архива на СТАР-СТАР

СПРАВУВАЊЕ СО ПОСЛЕДИЦИТЕ ПРЕДИЗВИКАНИ ОД КОВИД-19 ПАНДЕМИЈАТА

Во март 2020 година беше прогласена глобална пандемија предизвикана од коронавирусот (SARS-CoV-2). Пандемијата се одрази на егзистенцијата и здравјето на сите граѓани, но најпогодени беа секако маргинализираните заедници, меѓу кои и сексуалните работници. Во насока на справување со последиците од пандемијата, СТАР-СТАР го адаптираше своето работење во услови на пандемија и реализираше повеќе активности за прибирање средства и обезбедување помош наменета за поддршка на заедницата која претрпе загуби во работењето и приходите поради мерките и ограничувањата воведени од институциите за спречување на ширењето на коронавирусот.

Притоа, СТАР-СТАР во април 2020 година отвори донациски сметки на кои сите граѓани од земјата и странство можеа да донираат средства наменети за помош и поддршка на сексуалните работници. Со средствата прибрани од донации, СТАР-СТАР обезбеди 7 парични ваучери кои беа доделени на сексуални работници во социјален ризик.

Во јуни 2020 година, СТАР-СТАР организираше хуманитарна онлајн аукција „Акција за реакција“, а беше организирана по повод одбележувањето на 2-ри јуни – Меѓународниот ден на сексуалните работници, со цел собирање средства наменети за помош и поддршка на сексуалните работници и нивните семејства, најчесто многудетни и на самохрани мајки. Со оваа активност беа обезбедени 25 парични ваучери и 16 пакети со основни прехранбени и хигиенски производи и дистрибуирани до 36 сексуални работници во Скопје, Гостивар и Струмица.

Со пренамена на организациски средства, дополнително беа обезбедени 34 пакети со основни прехранбени и хигиенски производи кои исто така беа доделени на лица од заедницата за кои беше проценето дека се наоѓаат во социјален ризик. Во насока на намалување на ризикот од коронавирусот, СТАР-СТАР во континуитет дистрибуираше средства за лична заштита на своите вработени, теренските работници и лицата од заедницата со кои доаѓаше во контакт, односно беа поделени над 600 маски за лице, 5,000 пара ракавици и околу 7 литри средства за дезинфекција. За време на Новогодишните празници, СТАР-СТАР подели 25 хуманитарни пакети, 35 новогодишни пакетчиња и 15 парични ваучери на социјално загрозените семејства на сексуалните работници каде единствениот извор на приходи е сексуалната работа, а сексуалните работници не биле во можност да обезбедат приходи. Дополнително, со донација од ХЗ Самарјанска торба – Скопје и Здружението – Љубители на христијанското евангелие на РСМ беа обезбедени и донирани 23 детски пакетчиња на деца од големи семејства и самохрани родители од заедницата на сексуалните работници. Во партнерска соработка со Здружението ХОПС, СТАР-СТАР донираше дополнителни 10 хуманитарни пакети на сексуалните работници кои работат на отворена и затворена сцена.

Во екот на пандемијата, СТАР-СТАР ја согледа потребата од воведување сервис кој ќе нуди услуги од страна на социјален работник и ќе им овозможи остварување на социјалните права на сексуалните работници при справувањето со последиците од пандемијата. Притоа, преку овој сервис беа опфатени 62 различни сексуални работници, кои оствариле 77 посети кај социјалниот работник. Индикаторите за опфат и услуги во рамки на воспоставениот социјален систем за периодот од јули до декември 2020 година се прикажани во табеларниот приказ Таблеа 4.

<table>
<tr><th>Услуги и сервиси од социјален работник при остварување на право на социјална заштита кај сексуални работници</th><th>стационарно</th><th>теренски</th><th>ВКУПНО</th></tr>
<tr><td>Вкупен број опфатени лица од заедницата</td><td>44</td><td>18</td><td>62</td></tr>
<tr><td>Вкупен број одржани смени од социјалниот работник</td><td>35</td><td>4</td><td>39</td></tr>
<tr><td>Информации и советување за остварување права на социјална заштита</td><td colspan="2">73</td><td rowspan="11">242</td></tr>
<tr><td>Упатување до владини институции за остварување права на социјална заштита</td><td colspan="2">40</td></tr>
<tr><td>Информации и советувања за мерки за справување со Ковид 19</td><td colspan="2">17</td></tr>
<tr><td>Информации и советување за остварување здравствена заштита</td><td colspan="2">12</td></tr>
<tr><td>Упатување за остварување здравствена заштита</td><td colspan="2">11</td></tr>
<tr><td>Информации и советувања за АВРМ</td><td colspan="2">18</td></tr>
<tr><td>Упатување во АВРМ</td><td colspan="2">12</td></tr>
<tr><td>Информации и советувања за вадење лични документи</td><td colspan="2">24</td></tr>
<tr><td>Упатување за вадење лични документи</td><td colspan="2">20</td></tr>
<tr><td>Информација за сметување бездомно лице</td><td colspan="2">2</td></tr>
<tr><td>Пополнување образци и документи</td><td colspan="2">13</td></tr>
<tr><td>Вкупен број посети на социјалниот сервис</td><td colspan="3">77</td></tr>
<tr><td>Вкупен број успешно реализирани случаи во остварување право на социјална заштита кај сексуални работници</td><td colspan="3">54</td></tr>
</table>

Табела 4

ПРИЗНАНИЈА И НАГРАДИ

ПРИЗНАНИЕ ЗА ПАРТНЕРСТВОТО ВО РАЗВОЈОТ НА УСЛУГИТЕ ЗА ХИВ И СРЗ КАЈ СЕКСУАЛНИ РАБОТНИЦИ

Во 2020 година, Асоцијацијата за здравствена едукација и истражување ХЕРА, во рамки на своето јубилејно одбележување 20 години активизам за социјални, сексуални и репродуктивни права, му додели Признание на СТАР-СТАР за партнерството во развојот на услугите за ХИВ и сексуално и репродуктивно здравје кај сексуалните работници.

Непоколебливиот и борбен дух во унапредувањето на сексуалното и репродуктивно здравје кај младите, присутен помеѓу вработените, членовите и волонтерите на ХЕРА, останува наш партнер и во следната декада.

СТАР-СТАР И ХЕРА - ДОБИТНИЦИ НА НАГРАДАТА ОД VIIV HEALTHCARE POSITIVE ACTION CHALLENGE: СЕРВИСИ ЗА СЕКСУАЛНИ РАБОТНИЦИ ОСЛОБОДЕНИ ОД СТИГМА

За време на Меѓународната научна конференција за ХИВ (IAS 2019) која се одржа во главниот град на Мексико од 21-ви до 24-ти јули, 2019, ViiV Healthcare во соработка со Меѓународното здружение за СИДА (IAS) на 23-ти јули ги објави добитниците за доделување грантови за Positive Action Challenge: Сервиси за сексуални работници ослободени од стигма.

Со голема радост ја примивме информацијата дека СТАР-СТАР и ХЕРА во рамки на заедничка иницијатива се добитници на една од трите главни награди во вредност од 75,000 американски долари, заедно со здруженијата HOYMAS од Кенија и PACE SOCIETY од Канада.

Наградите се доделени на СТАР-СТАР и ХЕРА и другите приматели со цел да им се овозможи на заедниците на сексуални работници и давателите на здравствени услуги да работат заедно на спроведување сеопфатни програми за превенција од ХИВ без стигма и дискриминација.

СТАР-СТАР и ХЕРА ја искористија оваа парична награда за зајакнување на програмите наменети за заедницата на мажи сексуални работници и трансродови сексуални работници во Северна Македонија, како и за проширување на постоечките услуги поврзани со ХИВ и сексуално и репродуктивно здравје наменети за сексуални работници.

ОРГАНОГРАМ

Собрание
Претседател/-ка
Управен одбор
Административно-финансиски/-ска раководител/-ка
Програмски/-ска раководител/-ка
Координатор/-ка за мобилизација, едукација и превенција на терен
Координатор/-ка за комуникации
Регионален/-на координатор/-ка Струмица
Регионален/-на координатор/-ка Гостивар
Програма Скопје
Програма за здравје
Програма за застапување и лобирање
Програма за одржлив развој и градење капацитети на организацијата

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ

ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 2010 ДО 2020 ГОДИНА

Во периодот од 2010 до 2020 година, СТАР-СТАР има имплементирано 51 проектен циклус или во просек по 5 проекти годишно. Овие проекти се финансирани од 15 различни донатори и извори на финансирање, од кои некои постојани и повеќегодишни, додека други повремени. Податоците сведочат дека Здружението постигнува значајна разноликост во изворите на финансирање, обезбедувајќи на тој начин одржливост и соодветно следење на програмските потреби и континуираниот организациски раст. Истите се непобитен доказ за нашата цврста заложба за исполнување на Мисијата, Визијата и целите на Здружението на транспарентен начин и отчетно кон заедницата и останатите засегнати страни.

Подетално, изворите на финансирање, уделот на донаторите и Билансот на приходи и расходи го прикажуваме поединечно на графичките прикази подолу:

УДЕЛ НА ДОНАТОРИТЕ ВО ФИНАНСИРАЊЕТО НА СТАР-СТАР ВО ПЕРИОДОТ 2010 - 2020

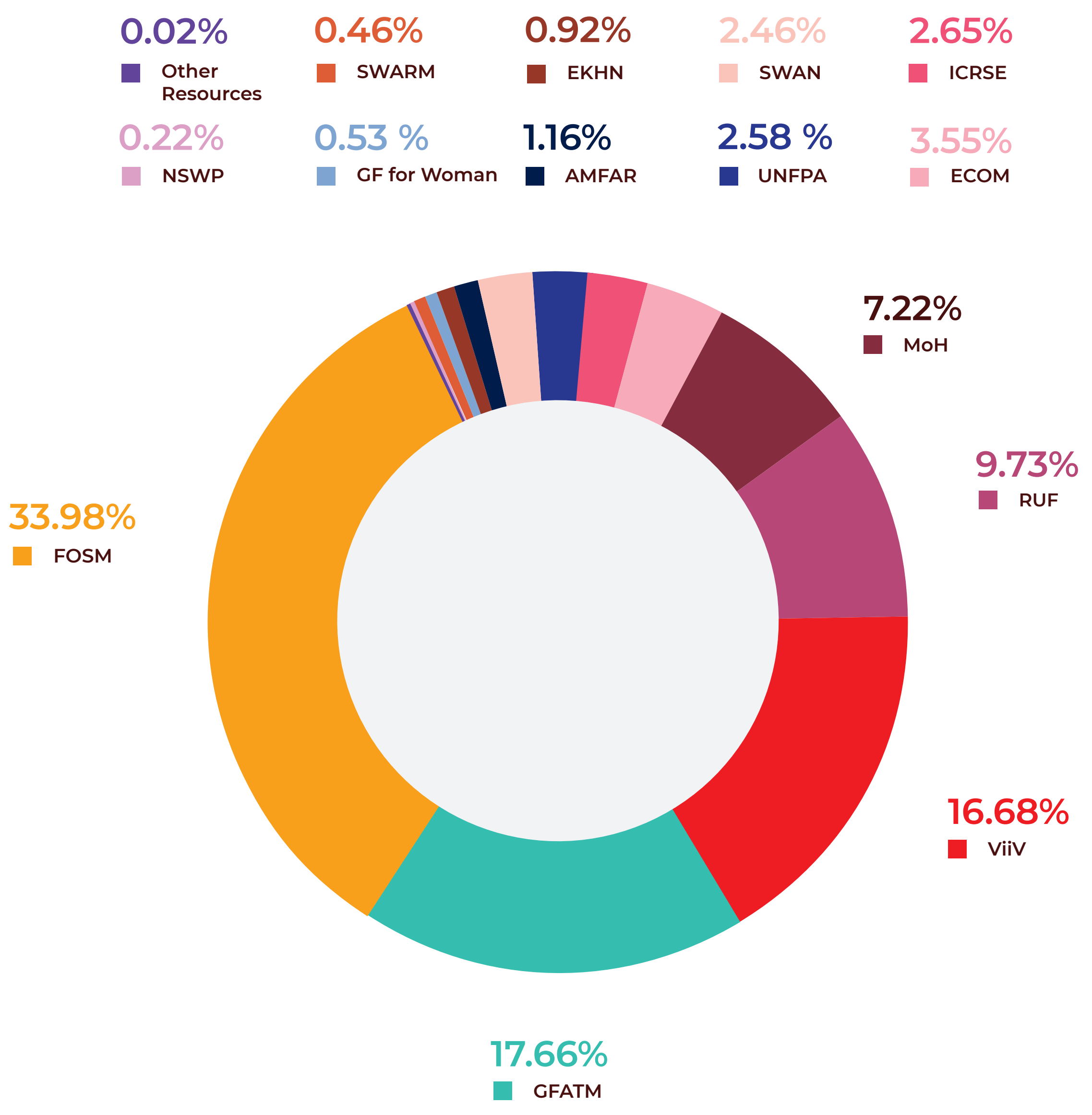

FOSM	Foundation Open Society Macedonia Фондација отворено општество Македонија
GFATM	The Global Fund for Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria Глобален фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија
ViiV	ViiV Healthcare UK Ltd
RUF	Red Umbrella Fund Фонд на Црвениот Чадор
MoH	Ministry of Health Министерство за здравство
ECOM	Eurasian Coalition on Male Health Евроазиска коалиција за машко здравје
ICRSE	International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe Меѓународен комитет за правата на сексуалните работници во Европа
UNFPA	United Nations Population Fund Фонд за население на Обединетите нации
SWAN	Sex Worker’s Rights Advocacy Network Мрежа за застапување на правата на сексуалните работници
amfAR	The Foundation for AIDS Research Фондација за истражување на СИДА
EKHN	Eurasian Key Populations Health Network Евроазиска мрежа за здравје на клучни популации
GF for woman	Global Fund for women Глобален фонд за жени
SWARM	Sex Workers Advocacy and Resistance Movement Движење за застапување и отпор на сексуални работници
NSWP	Global Network of Sex Work Projects Глобална мрежа на проекти за сексуална работа
OS	Other Sources Други извори

БИЛАНС НА ПРИХОДИ И РАСХОДИ 2010 - 2020

201	**РАСХОДИ, МАТЕРИЈАЛНИ РАСХОДИ, УСЛУГИ И АМОРТИЗАЦИЈА**	**10,974,993.00**
202	потрошени материјали	2,353,600.00
203	потрошена енергија	922,841.00
204	други услуги	2,916,931.00
205	Превозни/транспортни услуги	270,650.00
206	Издатоци за реклама, пропаганда и репрезентација	81,910.00
207	амортизација	312,507.00
209	наемнини	2,408,782.00
210	други материјални расходи	1,707,772.00
211	**ДРУГИ РАСХОДИ**	**29,671,324.00**
212	провизија за платниот промет	273,759.00
215	дневници за службено патување	49,558.00
217	негативни курсни разлики	81,435.00
219	други расходи	29,266,572.00
226	**ПОМОШТИ, ДОНАЦИИ И ДРУГИ ДАВАЧКИ**	**1,627,973.00**
227	помошти, донации и други давања на субјекти	1,627,973.00
230	**ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ НА ПЛАТИ**	**3,537,757.00**
231	а) вкалкулирани плати	2,497,951.00
232	б) вкалкулирани надоместоци	1,039,806.00
233	даноци и придонеси кои не зависат од резултатот	234,231.00
235	**ВКУПНО РАСХОДИ**	**46,046,278.00**
236	остварен нето вишок на приходи - добивка пред оданочување	8,153,044.00
237	даноци, придонеси и други давачки од добивката	3,872.00
238	остварен нето вишок на приходи - добивка по оданочување	8,149,172.00
239	вкупно (235+236)	54,199,322.00
240	**ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА НА ПРОИЗВОДИ, СТОКИ И УСЛУГИ**	**73,061.00**
242	приходи од услуги	73,061.00
243	приходи од камати и позитивни курсни разлики	52,560.00
244	приходи од членарини, подароци, донации и други извори	46,838,351.00
247	други приходи	13,786.00
248	пренесен дел од вишокот на приходите од претходната година	7,221,452.00
249	вонредни приходи	112.00
250	**ВКУПНИ ПРИХОДИ**	**54,199,322.00**

Сумите под категоријата 236 и 238 претставуваат средства преостанати од тековната година кои се префрлаат во наредната за реализација на предвидените активности.

РАСТ НА ПРИХОДИТЕ И РАСХОДИТЕ ЗА ГОДИНИТЕ 2010-2020

Раст на приходи и расходи 2010-2020[2]

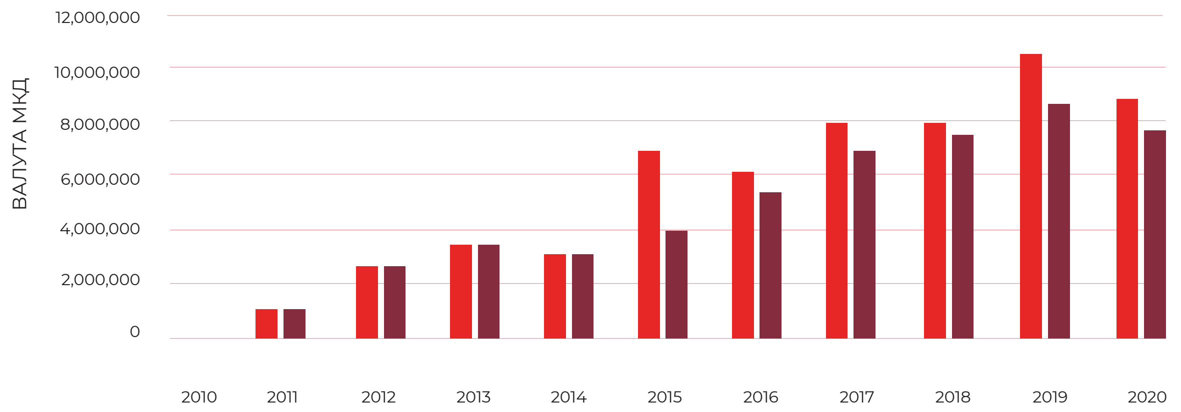

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
приходи	0	851,506	2,054,64	3,190,16	2,769,80	6,037,87	5,833,40	7,048,77	7,204,36	10,928,9	8,279,80
расходи	0	851,506	2,054,64	3,190,16	2,769,80	3,800,64	5,160,32	6,067,96	6,602,37	8,199,45	7,349,40

2 Приходите и расходите се изразени во денари

Раст на приходи и расходи 2010-2020 [3]

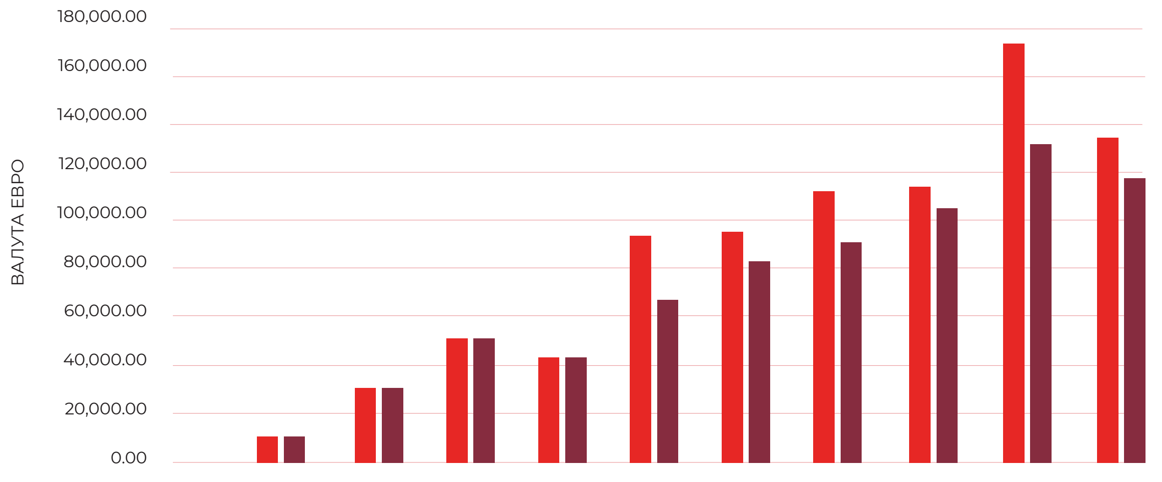

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
приходи	0	13,845.6	33,408.8	51,872.5	45,037.4	98,176.8	94,852.1	114,614.	117,144.	177,707.	134,630.
расходи	0	13,845.6	33,408.8	51,872.5	45,037.4	61,799.1	83,907.6	98,666.1	107,355.	133,324.	119,502.

3 Приходите и расходите се изразени во евра

ИДНИ ОПРЕДЕЛБИ И ЗАЛОЖБИ

Како што може да се забележи од информациите и податоците презентирани во овој Извештај, СТАР-СТАР во изминатите десет години навистина постигна многу и успеа значително да го подобри општествениот статус на сексуалните работници во Северна Македонија. Исто така, успеавме да создадеме услови во кои сексуалните работници би можеле побезбедно да работат и да имаат олеснет пристап до здравствени, социјални и правни услуги. Сепак, и покрај одличните резултати и успеси од нашето посветено и упорно работење, нашите Мисија и Визија не се ни приближно остварени – останува уште многу долга и макотрпна работа за да ги оствариме нашите цели и да ја направиме заедницата на сексуални работници рамноправна.

Затоа, сакаме јавно и официјално да се обврземе дека и во иднина ќе продолжиме непоколебливо да се бориме за остварување на нашите стратешки цели. Имено, ќе продолжиме да ги застапуваме правата на сексуалните работници и уште поупорно и поодлучно ќе се залагаме за декриминализација на сексуалната работа. Сите релевантни индикатори недвосмислено укажуваат на фактот дека декриминализацијата е единствениот вистински фактор кој придонесува до создавање безбедни услови за работа на оваа маргинализирана заедница и овозможува работа ослободена од страв од кривичен прогон. Дополнително, со тоа сексуалните работници ќе бидат мотивирани да пријавуваат случаи на насилство или прекршување на нивните права пред надлежните институции, а институциите ќе ги доживуваат како свој партнер и заштитник.

Понатаму, увидовме дека е подеднакво важно да се развие и подготви законска рамка, во консултација со правни експерти и со заедницата, преку која сексуалната работа ќе биде препознаена како работа. Доколку успееме да испорачаме ваков исход, нашата заедница ќе може да ги остварува своите трудови и работнички права и во тој случај сексуалната работа ќе биде работа како и секоја друга во буквална смисла.

Конечно, она што го сфативме и научивме од ненадејното појавување на КОВИД-19 пандемијата и несогледливите негативни последици од истата е дека секогаш треба да останеме подготвени, адаптибилни, флексибилни и креативни за да бидеме во можност да одговориме на потребите на нашата ранлива заедница. Прилагодувањето на новонастанати околности е секогаш од исклучителна важност затоа што сексуалните работници како по правило секогаш се или заборавени или некаде најдолу на приоритетната листа кога ќе се случат вакви масовни и колективни несреќи. Затоа, СТАР-СТАР останува подготвен да одговори на било каков предизвик, да подаде рака, да го ублажи падот и да го покаже патот.

Секогаш тука за сексуалните работници!

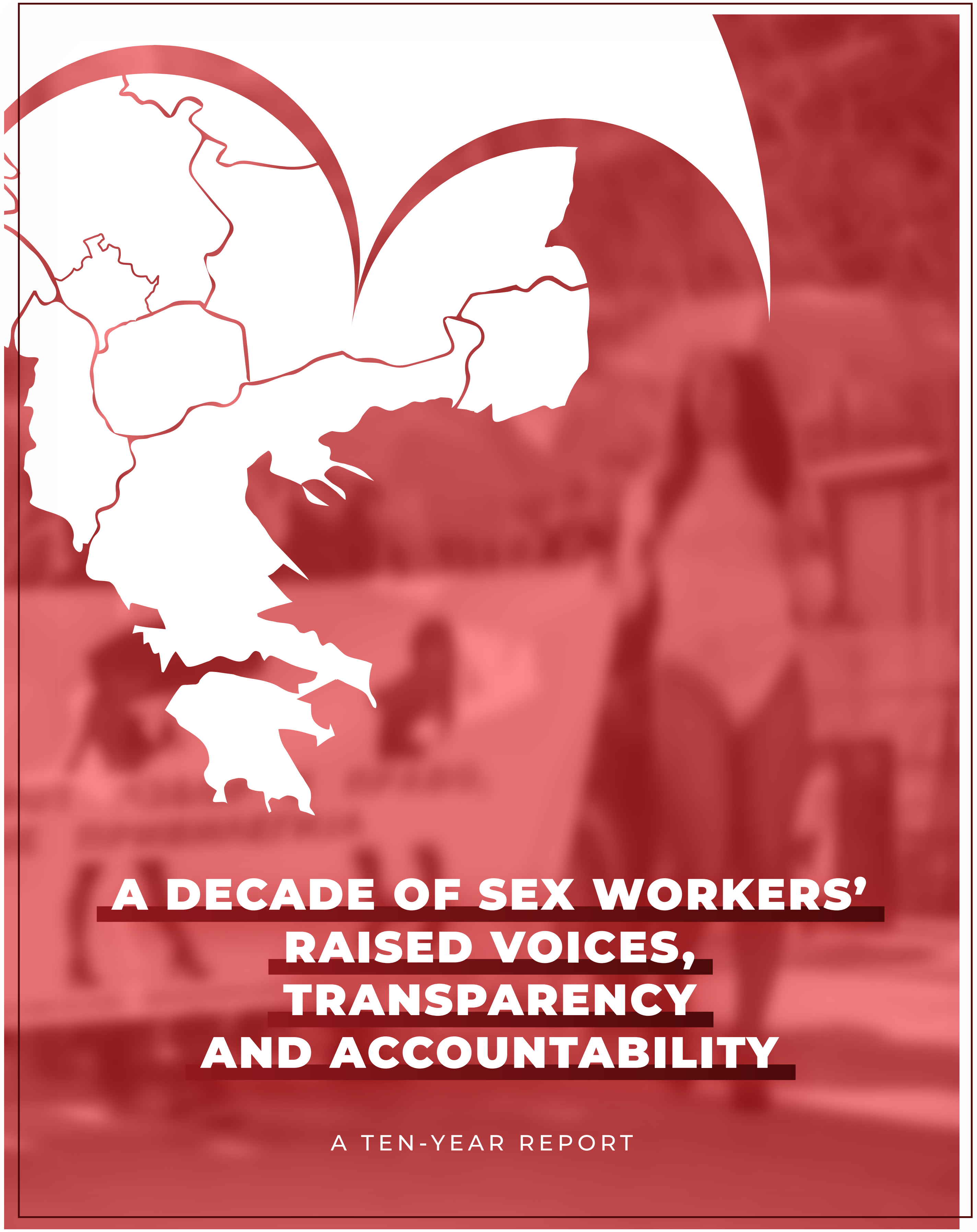
A DECADE OF SEX WORKERS' RAISED VOICES, TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY
A TEN-YEAR REPORT

A TEN-YEAR REPORT
ON THE PROGRAMS, ACTIVITIES AND THE FINANCIAL WORK OF
THE ASSOCIATION FOR SUPPORT OF MARGINALIZED WORKERS
STAR-STAR Skopje for the period between 2010 and 2020
May 2021

A DECADE OF SEX WORKERS' RAISED VOICES, TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY

STAR

THE FIRST SEX WORKERS COLLECTIVE IN THE BALKANS

IMPRESSUM

Publisher:
Association for Support of Marginalized Workers STAR-STAR Skopje

About the Publisher:
Borche Bozhinov, President of the Association

Editorial Board:
Borche Bozhinov, Editor in Chief
Nenad Micov, Deputy Editor
Lila Milikj, Contributor
Oliver Belchovski, Contributor

Proofreading and translation:
Bojan Ilkovski

Graphic Design:
Igor Stojanovski

Issue:
I – May 2021

CONTENTS

INTRODUCTORY REMARKS 78
ACKNOWLEDGMENTS 80
SPECIAL ACKNOWLEDGMENTS 80
ORGANIZATION'S HISTORY 82
VISION AND MISSION 84
MEMBERSHIPS AND PARTNERSHIPS 85
KEY ACHIEVEMENTS 86
KEY ACHIEVEMENTS IN THE ORGANIZATION'S MISSION 87
KEY ACHIEVEMENTS IN THE STRATEGIC AREAS OF ACTION 88
REALIZATION OF STRATEGIC DIRECTIONS AND GOALS 92
STRATEGIC DIRECTION I. Advocacy and lobbying for the betterment of the social environment and sex workers' human rights 93
STRATEGIC DIRECTION II. Sexual and reproductive health and rights 107
STRATEGIC DIRECTION III. Sustainable development and capacity building 117
DEALING WITH THE CONSEQUENCES OF THE COVID-19 PANDEMIC 126
ACKNOWLEDGMENTS AND AWARDS 130
ORGANOGRAM 132
FINANCIAL REPORTING 134
SOURCES OF FINANCES IN THE PERIOD BETWEEN 2010 AND 2020 135
REVENUES AND EXPENSES BALANCE FOR THE PERIOD BETWEEN 2010 AND 2020 138
GROWTH OF REVENUES AND EXPENSES FOR THE PERIOD BETWEEN 2010 AND 2020 139
FUTURE ORIENTATION AND COMMITMENTS 142

INTRODUCTORY REMARKS

PRESIDENT of the ASSEMBLY
Borche M. Bozhinov

PRESIDENT of the MANAGEMENT BOARD
Lila Milikj

Dear Members and Comrades,

Dear Colleagues, Partners, Supporters and Associates,

For us, as a civil organization in which the key carriers in our aspirations for an open, democratic and tolerant society are sex workers, the past ten years have been pioneering and victorious.

The political climate has been changing, political structures have changed, some accepted us, others alienated us, but we have remained a dedicated and independent engine of the locomotive that has been pulling wagons throughout the years loaded with lives excluded from the systems within the social state.

At that moment, when these lives have been tripping over institutional hurtles, and those authorized for our legal recognition refused to officially resister us as a legitimate civil association, it was you – our allies who gave 'wind in our sails', as a result of which our trains picked up new and accelerated speed that no one could ever stop.

With a high-flying flag on top of the locomotive of that train, today we are forever grateful to you.

For the 'wind in our sails' that you have given us, we do feel obliged to express our gratitude by holding ourselves completely publicly accountable for the outcomes of our collective actions, to inform you where we have succeeded and elaborate on the challenges that we have faced.

STAR-STAR has unanimously come to an agreement.

For us, the years between 2010 and 2020 will represent a decade of sex workers' raised voices, transparency and accountability in the Republic of North Macedonia.

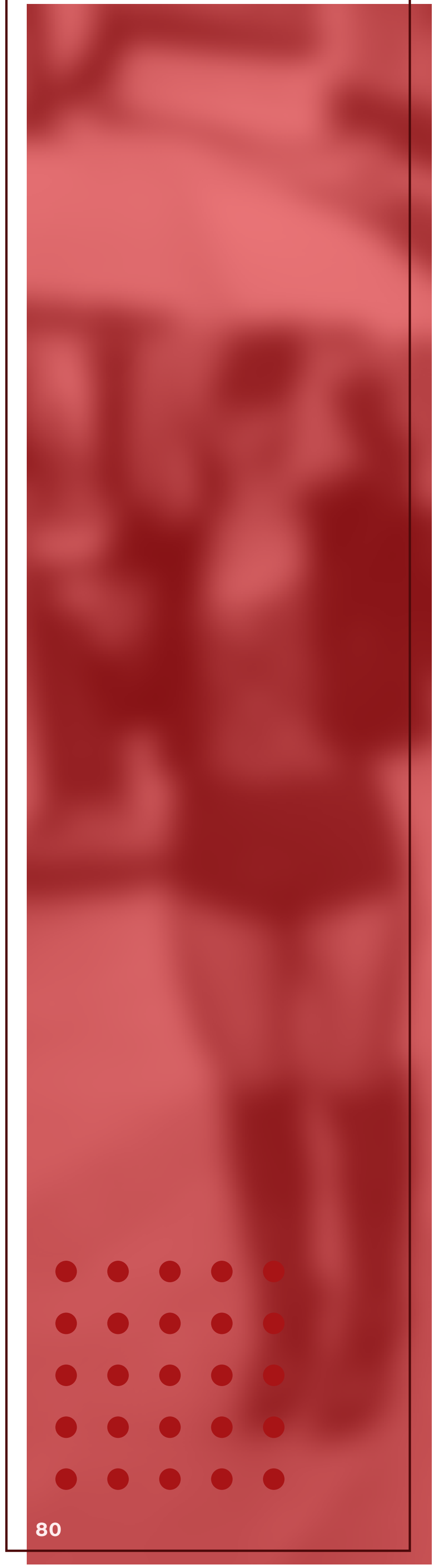

ACKNOWLEDGMENTS

On the behalf of the Presidents of the Assembly and the Management Board, we would like to express our gratitude and acknowledgment to all our colleagues and close associates who succeeded in keeping our train stable on the tracks even at the fastest driving speed facing sharp turns, going from east to west, from north to south, making sex workers' lives better throughout the country, to the best of their personal and professional abilities.

This Report and the information contained within pertain to our collective civil actions and the data has been carefully selected and processed by an exceptional team of contributors. We do express our gratitude to the Editorial Board and the external expert, who have significantly contributed to the development of this Report.

For us, sex workers are the key pioneering propeller in our decade-long struggle for recognition of our rights. We are forever grateful to the members of our community, who have been marching alongside STAR courageously, unwaveringly, and in a pioneering and persistent manner in its growth and development, and have most certainly contributed to building an equitable society for all.

SPECIAL ACKNOWLEDGMENTS

LAURA FERR

Going slowly but surely, in February 2016, our train came to a halt. We, the passengers, not accustomed to losing, we lost. The leader of the journey left the train without showing us where to ring the alarm bell in the event of emergency. Laura Ferr got off.
A prominent sex workers' and transgender people's rights activist, an initiator and co-founder of STAR.
Dear Laura, nothing will ever stop this train anymore. We, the founders of STAR, carry on with the Mission that you commenced and we pay our affectionate tribute to the sense of togetherness and unity that you created amongst our community in Macedonia.

MAJA LAZOSKA

Five years later, in March 2021, when we thought that there was nothing that could crush our fighting spirit, our train has ground to a stop once again. Quite prematurely and unexpectedly. Our dear Maja Lazoska got off the train.
Co-founder and Deputy President of STAR.
Dear Maja, your rebellious spirit was never without a cause. We pay our affectionate tribute to your courage to always be the first one who raises their voice in the moments when all of us felt discouraged. The memories of your public statements will remain as a testimony to your greatness.

IVICA CEKOVSKI

Perhaps not on the train, but always in close proximity to the path and the cause we have been fighting for, in March 2020, we were faced with another sorrowful parting with our comrade, friend and associate, Ivica Cekovski.

Dear Ivica, we pay our affectionate tribute to your commitment and contribution to the promotion of our rights. We do stay true to your commitments, for which all organizations where you developed and offered your expertise pay their due respect.

Dear Readers, we proudly present our ten-year PROGRAM and FINANCIAL Report for the period between 2010 and 2020 of the Association for Support of Marginalized Workers STAR-STAR Skopje.

We did believe it was rather necessary to write and publish this Report given that lack of transparency and accountability are unfathomable concepts to us.

Respectfully yours,

Borche M. Bozhinov

Lila Milikj

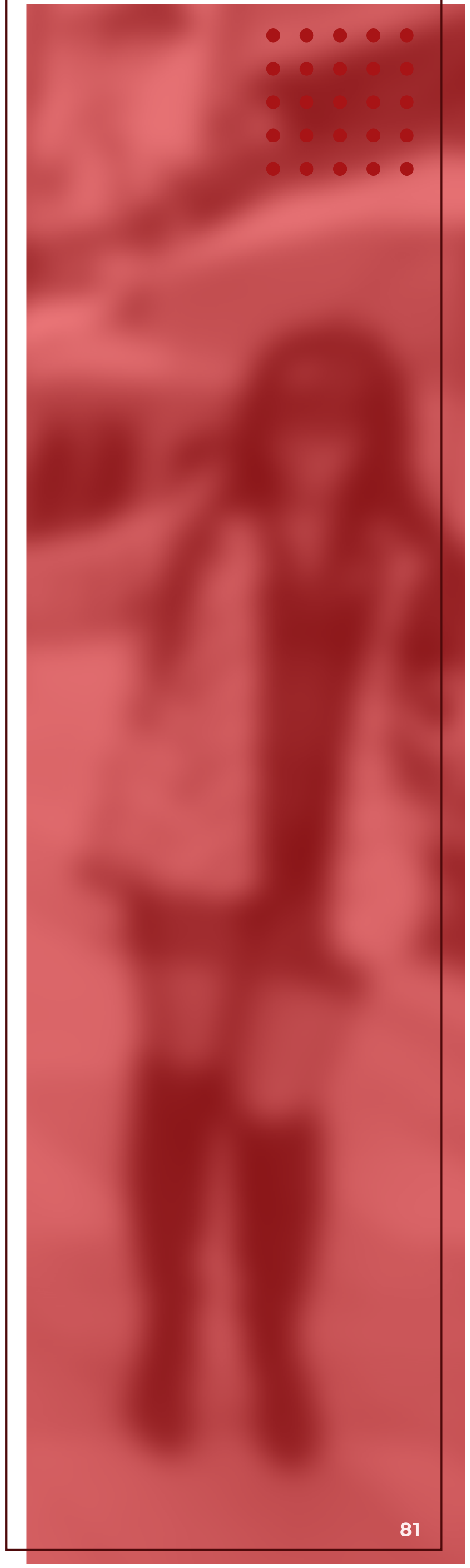

ORGANIZATION'S HISTORY

In the year of 2020, the Association for Support of Marginalized Workers STAR-STAR Skopje celebrated its 10-year jubilee.

The Association found in 2010 is in actual fact a form of self-organized sex workers' community in the Balkans and is one of a kind in our country. Its goal is to advocate for and promote sex workers' rights within the state social, healthcare and legal system.

Today, STAR-STAR is an integral part of the civil sector promoting its aspirations, contributions and needs, striving for an open society that can recognize, accept and respect diversity.

Found and managed by and for sex workers, the growth of the Association's programs and activities is a response to the problems and needs of the community which we represent.

The Association has a managerial and an executive structure.

The managerial structures of the Association (the Presidency, the Assembly and the Management Board) are governed by sex workers and decisions are made by sex workers.

The executive structure is in fact an executive body that acts on the decisions made by the managerial structures, which includes sex workers, experts and professional associates.

STAR and sex workers do believe that the respect for fundamental human rights and freedoms and the right to freely choose a profession are the core principles on which a healthy, tolerant and democratic society is based.

STAR is the voice of sex workers in the Republic of North Macedonia.

VISION

STAR strives for a violence-free world in which sex workers freely live and work, and the respect for fundamental human rights and freedoms is the core principle of a democratic and tolerant society.

MISSION

STAR has the goal of protecting and advocating for sex workers within the frames of society, by means of an active collaboration with state institutions, the civil sector, as well as media on a local, regional and international level. STAR-STAR mobilizes and integrates sex workers in the process of capacity building and the organizational growth and development.

MEMBERSHIPS AND PARTNERSHIPS

We, members of STAR, do believe that only common actions can bring meaningful and long-term changes for the good of the citizens.

For STAR, memberships, networking, and the development of cooperation with the governmental and civil sector all represent an added value for the good of a well-organized civil society.

The partners and associates listed below were of an exceptional value for us in the process of change in the period between 2010 and 2020:

- Foundation Open Society - Macedonia
- Open Society Foundations
- Ministry of Health of the Republic of North Macedonia
- Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria
- United Nations Population Fund - UNFPA
- Red Umbrella Fund
- ViiV Healthcare
- Eurasian Coalition on Male Health – ECOM
- Eurasian Key Populations Health Network - EKHN
- Global Network for Sex Work Projects - NSWP
- International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe - ICRSE
- Sex Workers' Rights Advocacy Network in South-East Europe and Central - SWAN
- Coalition Margins
- HERA – Healthcare Education and Research Association - Skopje
- HOPS – Healthy Options - Skopje
- Association STRONGER TOGETHER - Skopje
- Association EGAL – Equality for Gays and Lesbians
- Platform for Sustainability of Support Services and HIV Prevention
- Macedonian Platform Against Povertyка платформа против сиромаштија - МППС

KEY ACHIEVEMENTS

KEY ACHIEVEMENTS IN THE ORGANIZATION'S MISSION

The mission that has driven our enthusiasm throughout the decade behind us has created an inseparable connection between the voice of sex workers as a united collective on the one hand, and the media, the public and the institutions, on the other.

The process of building this connection was based on our vocal advocacy for sex workers' rights within the state healthcare, social and legal system, simultaneously promoting our aspirations at an international level as well. Governed by our Mission, we raised the voice of sex workers and we did not remain secluded in society.

Back in 2010, sex workers were represented by third parties; ten years later within the frames of the traditional Red Umbrella March, the public was given the chance to see us by means of our self-organized activities, advocating for our own rights and speaking for ourselves.

Back in 2010, the terms 'prostitution' and 'prostitute' were commonly used for the purposes of daily sensationalist hype in the black chronicles in the media; 10 years later, having advocated for a terminology that best describes us, on each 17th December the media report on 'sex work' and sex workers' and their voice in the fight to secure better working conditions and labor rights, as a central news item in all national evening news bulletins.

Back in 2010, there were political attempts to 'suppress prostitution'; ten years later, in July 2020, we have been given a declarative political commitment for sex work decriminalization, supported by 8 political parties, including the biggest and most powerful political blocks.

Until 2010 we refused to speak openly in front of high political representatives, but in 2018 together, supported with our partners, we sent our community representative in front of the High Delegation of the Committee for Elimination of Violence Against Women (CEDAW), which is a United Nations body, who presented our Partner Shadow Report on the Condition and Violation of Female Sex Workers Rights during the 71st official session. The voice of sex workers in Macedonia was heard in the United Nations, and our Government received recommendations from the Committee in terms of how to improve the condition of female sex workers.

Back in 2010, sex workers' participation in the process of creating healthcare and social policies was unimaginable due to the fear; ten years later STAR-STAR is a member of working and evaluation bodies in state institutions and relevant United Nations agencies.

KEY ACHIEVEMENTS IN THE STRATEGIC AREAS OF ACTION

Within the frames of its work, the organization had recognized and identified the key program areas to act on; organizational growth and development, advocating for change and promoting sexual and reproductive health.

In these three key areas, STAR-STAR has been working in an organized manner, creating changes, promoting sexual and reproductive health of its members and the boarder community, and has been growing and developing as well.

Back in 2010, sex workers were organized in an informal group of ten members; however, after 2010, STAR-STAR organized this community within a legal entity with approximately one hundred members.

In the beginning of the previous decade, STAR-STAR was recognized as a small local organization with limited resources and infrastructure. In contrast, by the end of the same decade, STAR-STAR is recognized as the First Sex Workers' Collective in the Balkans and its members are invited to participate in the processes of building similar sex workers' collectives by sharing their expertise in the region and beyond.

Back in 2010, transgender sex workers were not even recognized as a separate population category whose problems and needs differ from those of female sex workers. Today, due to STAR-STAR's presence, transgender sex workers are actively involved in the development and creation of good policies and practices.

Back in 2010, sex workers were not directly involved the process of building, managing and implementing the National HIV Program. However, ever since 2012 and to this day, STAR-STAR has been actively participating in the development of the Program's standards, its economic sustainability and distribution of services to sex workers.

In this ten-year period, among other things, STAR-STAR was directly working on outreach education and HIV prevention among sex workers. At times, it was incredibly difficult to implement our outreach activities. Thanks to the dedication and work of our partner organizations and our organization's outreach workers, we have maintained a low HIV prevalence among sex workers and our data pertaining to HIV counseling and testing show that there has not been a single HIV transmission among sex workers.

We firmly believe that our commitments have had a significant contribution to the preservation of public health, not only for sex workers, but for the general population as well.

Mobile HIV testing for sex workers, 2013

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Annual meeting of regional branches, 2017

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Capacity building training for HIV decision making with transgender people and sex workers, 2020

Photo credit: Archive of STAR-STAR

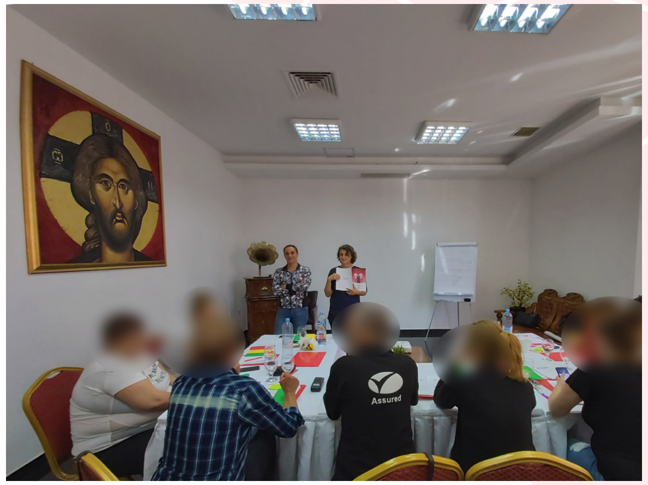

Capacity building training for participation in HIV decision making for sex workers, Strumica 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Capacity building training for participation in HIV decision making for sex workers, Skopje 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Sex worker

MEMBER AND ORGANIZATION'S SERVICES USER

When I started working as a sex worker, a STAR-STAR outreach worker mobilized me to pay their office regular visits. At first, I knew nothing about the legal framework, information related to HIV and STIs, fundamental human rights, etc. Having joined the organization, I felt that I have become aware of my own fundamental human rights and sexual and reproductive health, including the social aspect of it. My opinion is that STAR is an organization which truly fights and advocates for us, sex workers. I used to be a member of other organizations, but the commitment is simply not on the same level. Such an example is this entire COVID-19 situation – STAR were the first to reach out to me and asked what kind of help I need in these difficult times. I greatly commend them for that

Sex worker

ORGANIZATION'S SERVICES USER

STAR-STAR and the people from this organization really do help me a great deal. This organization referred me to a social worker, and I also gained a lot of information from their active members who occasionally distribute brochures with valuable information. They have always been available whether it me for something unclear or to help. I have also used their HIV testing services, gynecological exams, as well as cosmetic make-up services and cooking. My personal view about STAR-STAR is the following: Good organization, available staff 24/7. I can literally say:

THANK YOU FOR BEING HERE!

Sex worker

MEMBER AND ORGANIZATION'S SERVICES USER

When STAR organizes a seminar we learn the most in terms of how to protect ourselves. I have used many services so far, such as the paralegal and social worker services, testing, we have been cooking together, we have been doing make-up together, we have been learning about our rights and we are satisfied because everything is nice. The outreach worker is a friend of ours who always informs us about something we don't know, and when there is something new, she is the first one to tell us. I don't use Instagram, but I follow STAR on Facebook and I always get to learn nice and interesting information that they always share.

REALIZATION OF STRATEGIC DIRECTIONS AND GOALS

Governed by the viewpoint that we are living the problems we advocate for, in the decade behind us we were building new tracks that have become our strategic directions and goals. In the continuation of this Report, we present our achievements in the process of realization of our programs, activities and financial operations of the Association in the period between the years of 200 and 2020, by means of summarized qualitative and quantitative data and information.

STRATEGIC DIRECTION I: ADVOCACY AND LOBBYING FOR THE BETTERMENT OF THE SOCIAL ENVIRONMENT AND SEX WORKERS' HUMAN RIGHTS

RAISING GENERAL POPULATION'S AWARENESS – SEX WORK IS A FREE CHOICE

Throughout the years behind us, our commitments were directed towards raising the public and media awareness, promoting voluntary sex work as a free choice of profession. Among other things, we have been focusing on recognizing the differences between voluntary sex work and human trafficking which we collectively condemn, encouraging the institutions to recognize the differences and sanction the traffickers, instead of those being trafficked. With that purpose in mind, STAR-STAR conducted numerous activities aimed at various target groups and achieved significant results, which the qualitative and quantitative indicators clearly show, all set and attained in the period between 2010 and 2020.

In this period, STAR-STAR was primarily focused on developing and raising the awareness in over 200 sex workers, by conducting 17 educational training workshops on various topics of interest and importance for the community, with particular emphasis on the differences between voluntary sex work and human trafficking.

In order to improve the models and practices in the healthcare and social welfare system in terms of the treatment of marginalized communities such as sex workers, STAR-STAR focused on healthcare and social workers. Therefore, the Association held 6 training sessions in the past decade, on which approximately 80 healthcare and social workers were sensitized. An activity of added value which has arisen from these training sessions is publishing the Trained Healthcare Workers and Other Key Actors in the Healthcare System to Work with Marginalized Communities Registry in 2017, in order to bring the community closer to sensitized staff and so they can receive quality healthcare and social services, both stigma and discrimination-free.

Being able to understand the need and importance of public information regarding issues related to sex work, STAR-STAR organized a workshop with 11 media workers aimed at improving the quality of information pertaining to sex workers' lives and problems in our country. In addition, in order to secure a correct treatment regarding these issues in the public discourse, the Association published lots of informational and educational materials, all of which are available on STAR-STAR's website https://starsexwork.org/.

Red Umbrella March for 17 December - International Day to End Violence Against Sex Workers, Skopje 2014

Photo credit: Vancho Dzambaski

Red Umbrella March for 17 December - International Day to End Violence Against Sex Workers, Skopje 2018

Photo credit: Vancho Dzambaski

Red Umbrella March for 17 December - International Day to End Violence Against Sex Workers, Skopje 2019

Photo credit: Vancho Dzambaski

A key element in the processes of advocacy for sex work and raising public awareness was organizing a great number of public events and activities, such as campaigns, cultural events and video activism. One of the most important events of this kind is undoubtedly the Red Umbrellas March which is traditionally held every year on 17th December, within the frames of the International Day to Stop the Violence against Sex Workers. In the period between 2010 and 2020, a total of 11 public marches were held. The first Red Umbrellas March was first held in Skopje back in 2008 on 17th December, organized by the HOPS Association and the informal group which was then called STAR. Until 2020, more than 30 sex workers have taken part in this event, marching through the high streets in Skopje, alongside with many supporters, sending clear messages that point out the bad and unsafe conditions in which sex workers live and work. In 2020 due to the epidemiologic measures for protection and prevention against COVID-19 which were in place, and the same time showing awareness for the public health, the Red Umbrellas March was held in a form a public press conference without the presence of the general public and STAR-STAR's supporters. In the years past, the Red Umbrellas March was always featured on the covers of all well-established newspapers in the country.

Within the frames of December 17th, the International Day to Stop Violence against Sex Workers, in 2017, in Skopje, closely cooperating with the informal Platform for Sex Work Decriminalization (members include STAR-STAR, HOPS, Coalition MARGINS and the Regional Sex Workers Advocacy Network for South-East Europe and Central Asia - SWAN), the first SKOPJE RED LIGHT DISTRICT art performance was held. Considering the imprint that this event has left behind in the media and the general population, in 2020 we organized the second edition of SKOPJE RED LIGHT DISTRICT. This event managed to normalize and make issues regarding sex work current via the charm of the red lights and the exotic dance performed by sex workers. A total of 11 sex workers have taken part in this event so far, which has been seen by hundreds of people in person and over 800,000 people via various electronic media. News segments of SKOPJE RED LIGHT DISTRICT were broadcasted live on several national TV stations evening news in the country.

Other events and activities worthwhile mentioning are the campaigns to mark the International Sex Workers' Rights Day, March 3rd, for which there were online campaigns in 2017 and 2020 targeting the general population and the community of sex workers itself, while on June 2nd in 2012, 2013, 2016, 2017, 2018 and 2020, STAR-STAR marked the International Sex Workers Day, on which sex workers, activists, friends and supporters united together in an attempt to crush the stereotypes related to sex work, reduce the stigma and discrimination on sex workers and improve their social status. In this context, STR-STAR organized public campaigns in Skopje, Strumica, Gostivar, Tetovo and Ohrid, as well as many online campaigns. In 2018, within the frames of June 2nd, the International Sex Workers Day, a campaign titled Two of Those: Art-Act-Um on Moral and Prejudices was organized, featuring sex workers photographs exhibition, a video installation and a DJ set. In 2020, a humanitarian auction titled Action for Reaction was organized in order to collect finances for sex workers to cope with the consequences of the pandemic.

In 2019 and 2020, on September 14th, the Sex Workers Pride Day was marked by sending video messages celebrating sex workers' achievements and successes, which are in actual fact activities for their rights and safety.

A crowning moment of this strategic direction is the monthly magazine S-Work, issued by the organization, which serves the purpose of a newsletter for all current events and other relevant issues related to sex work, and it is also a written media record in which sex workers can voice their opinions and viewpoints. At the same time, S-Work is one of STAR-STAR's longest-standing activities. By the end of 2020, a total of 99 issues were published, approaching its jubilee number 100 issue, in 2021. The electronic issues of this magazine, ever since it was published first until the end of 2020, has had over 7,500 views and all of its issues can be read on the Association's website https://starsexwork.org/category/swork-magazine.

Workshop for improving the social care models and practices for better treatment of sex workers, Mavrovo 2016

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Workshop for improving the social care models and practices for better treatment of sex workers, Mavrovo 2016

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Afrodita Shalja – Plavjanska

THE OFFICE OF THE UNITED NATIONS POPULATION FUND – UNFPA IN NORTH MACEDONIA

The United Nations Population Fund has had a partnership collaboration established with STAR-STAR for several years now, and we have supported STAR-STAR in its inclusion in planning and conducting assessment, development and implementation of strategic policies and programs, as well as capacity building in service providers. We have been particularly supportive in sensitizing healthcare workers, General Practitioners most of all, when it comes to their work with marginalized groups.

All of this entails a series of activities to strengthen the awareness and a policy of dialogue with healthcare and social service providers, development of tools with practical advice for MSM, sex workers and their protection against STIs, assessment of their needs related to healthcare and social services, as well as Manuals for HIV prevention, diagnosis, treatment and care for this population.

Luca Stevenson

INTERNATIONAL COMMITTEE ON THE RIGHTS OF SEX WORKERS IN EUROPE

STAR is a shining example of sex worker-led community organisation in Europe. It has been an honour – and great pleasure – to collaborate with the team over the years such as capacity building, training on HIV and human rights and advocacy projects. The creativity and professionalism of STAR really demonstrates that sex workers are best placed to develop and lead projects and advocates for their rights.

SWAN
SEX WORKERS' RIGHTS ADVOCACY NETWORK

Staša Plećaš

SEX WORKERS' RIGHTS ADVOCACY NETWORK

Advocating for sex workers' rights in the region is a challenging and daunting work. SWAN and STAR-STAR have been partners in the fight against stigma, discrimination and other rights violations against sex workers for many years, and throughout it, STAR-STAR has demonstrated why community leadership and involvement are the cornerstone in advocacy for access to prevention and treatment and advocacy for involvement in all processes that affect the health, lives and livelihoods of sex workers. We look forward to continuing working with STAR-STAR to bring justice and safety for all in the future.

Workshop for improving the health-care system models and practices for better treatment of sex workers, Berovo 2018

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Workshop for improving the health-care system models and practices for better treatment of sex workers, Berovo 2018

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Governed by the modern communications trends and the importance of public presence, STAR-STAR has been regularly maintaining the electronic channels and communications intended for the community and the public via its website https://starsexwork.org, which in the period until 2020 has had over 90,000 views. The Facebook page https://www.facebook.com/starsexwork has over 4,000 followers, the Instagram profile (@star_mkd) with about 350 followers, the Twitter account (@starsexwork) does have fewer followers due to the fact that it was blocked in May 2018, and the YouTube channel opened in 2017 has 6,000 views and counting.

IMPROVING THE LEGAL FRAMEWORK THAT TARGETS SEX WORKERS

In the last decade, especially after 2017, when the political climate in the country changed, STAR-STAR has both undertaken independent and partnered initiatives, implementing activities in the direction of improvement and development of legal frameworks pertaining to sex work. In 2020, the Association made a decision to assume a strategic position in the processes of developing the legal regulative as the only organization whose management structures are actually managed by sex workers.

An activity of essence in this direction was improving community's knowledge in terms of legal regulation via creative workshops in a manner and language which would be comprehensible for the community, so that they can be actively engaged in the processes of advocacy and amending laws. 20 sex workers took part in these workshops in 2017.

Besides all of this, there were also other activities which paved the way towards accomplishing this goal, such as surveying Members of Parliament's and political parties' opinions on sex workers' rights and sex work. For this purpose, questionnaires were sent to 50 politicians, but only one responded to the questionnaire. This is an important indicator regarding the political standpoints in terms of sex work currently and a challenge as well, which we are ready to tackle in order to attain our set goals.

In 2019, STAR-STAR participated in the coordination of the advocacy process of drafting Bills targeting sex work alongside with partner organizations representatives and legal experts. A round table discussion was organized on the topic of legal needs and approach to justice for sex workers in cooperation with the Coalition Margins and the HOPS Association.

PREVENTION AND REACTION AGAINST VIOLENCE ON SEX WORKERS

Violence on us or any other living being is most certainly not a feature of a democratic society. Ever since we were found and to this day, we have been advocating for sanctioning such violence. In the last decade, STAR-STAR was working on capacity building in the direction of recognizing and dealing with violence on sex workers. Two paralegals were trained, who came from the ranks of the community, so they can offer assistance for sex workers who are victims of violence, and they were also working on referrals to other relevant services within the civil sector.

In 2017 and 2018, in cooperation with partner organizations, STAR-STAR held 3 educational workshops for sex workers in order to strengthen their capacities to document and initiate legal proceedings in cases when their rights are violated, in which 40 sex workers took part, with particular emphasis on sex workers who are men who have sex with men and transgender sex workers. In 2020, STAR-STAR introduced a regional paralegal service in the southeast and western region of the country with the goal of identifying sex workers in need of help, connecting and referring them to healthcare, social, legal or other services. These particular services offered help to 28 sex workers resulting in documenting 8 cases of rights violations, out of which 4 were processed in the relevant institutions by establishing free of charge legal aid offered by Coalition Margins.

Exhibition “Two out of those”, Skopje 2018

Photo credit: Eleonora Stojanovikj

Exhibition “Two out of those”, Skopje 2018

Photo credit: Anita Berezhnjak and Eleonora Stojanovikj

Technical group consultations for introducing new prevention methods PrEP, Skopje 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Capacity building training for communication skills, public policies and media Strumica 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Round table on legal regulation of sex work in the Republic of North Macedonia, Skopje 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Round table on legal regulation of sex work in the Republic of North Macedonia, Skopje 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

CAPACITY BUILDING IN TERMS OF ANTIDISCRIMINATION AND SEX WORK DECRIMINALIZATION

With the change of the political and social context in 2017, STAR-STAR took advantage of the opportunity to build capacities in the direction of advocating for antidiscrimination and decriminalization of sex work. Sex workers' capacities were strengthened in the areas of the existing and the potential legislative as well. The Association held 5 workshops throughout both 2018 and 2019, in which a total of 49 sex workers participated.

The Association has made a significant progress by initiating the founding of the Platform for Sex Work Decriminalization in 2019, which has the role of a national body designated to coordinate the implementation of activities for decriminalization and advocacy in front of decision-makers.

DATABASES DEVELOPMENT AND DATA COLLECTION BY MEANS OF RESEARCH CONDUCTED BY STAR-STAR AMONGST THE COMMUNITY OF SEX WORKERS

As a direct result of the organization's growth and development, STAR-STAR has started conducting its own research among the community in order to create databases and map out the problems and needs of the community, which are to serve later on in the processes of programming activities and advocacy in front of institutions based on evidence.

In 2017, the Association published its research titled Sex Workers' Lifestyle which methodically presents evidence on their day-to-day lives, their surroundings, intimacy, experiences with sex work and relationships with clients, as well as sex workers' psycho-physical health condition with emphasis on the need to amend the existing legal framework, raise awareness and improve the access to services. In addition, in the same year, STAR-STAR conducted another research into the needs of healthcare and social services among young sex workers, so that we can program our activities better to target young sex workers, and ensure adequate advocacy in terms of appropriate system solutions for this particular target group.

In 2020, STAR-STAR conducted an assessment titled Experiences and Perceptions Regarding the Access and Use of HIV Prevention Methods: Condoms and Pre-Exposure Prophylaxis among sex Workers in the Republic of North Macedonia in order to obtain a qualitative overview in terms of the demand, offer and adhering to the use of condoms, as well as the perceptions, attitudes and factors related to the potential use of PrEP among the 33 sex workers that participated in the research.

In 2020, an analysis was conducted, titled The Impact of the COVID-19 Pandemic on the Mental, Health, Social and Economic Wellbeing of Sex Workers in the Republic of North Macedonia, in order to adequately program activities that would tackle and reduce the negative consequences of the pandemic on sex workers. A total of 50 sex workers took part in this research.

IMPROVING THE ACCESS TO NEW HIV PREVENTION METHODS (HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS)

STAR-STAR was an integral part of the working group in the process of introducing new prevention methods, such as the pre-exposure prophylaxis (PrEP) for HIV in key populations. In doing so, STAR-STAR participated in the consultation process with key populations to establish the National PrEP Protocol, led by the Stronger Together Association and the University Clinic for Infectious Diseases and Febrile Conditions, representing the Ministry of Health. Additionally, 44 sex workers were directly involved in the processes of developing implementation standards of new HIV prevention programs.

DEVELOPMENT AND NATIONAL IMPLEMENTATION OF SWIT (INTRODUCING COMPREHENSIVE HIV/STI PROGRAMS WITH SEX WORKERS)

In May 2012, a STAR-STAR representative participated in the global consultations with sex workers within the frames of the Recommendations 2012 process, organized in Ghana, Africa, by the International Sex Workers Projects Network. The Recommendations 2012 process is based on the development of SWIT (Sex Workers Implementation Tool), sets technical recommendations for effective interventions regarding HIV prevention and treatment and other STIs (sexually transmitted infections) among sex workers, developed by the World Health Organization, the United Nations AIDS Fund and the International Sex Workers Projects Network.

Once the Tool was developed back in 2016, two years later, in 2018, STAR-STAR began with its implementation on a national level. In 2019, STAR-STAR organized round tables on SWIT implementation for key decision-makers in the healthcare system and presented the Tool in front of the National HIV Commission members.

Performance Red Light District, Skopje
2017

Photo credit: Vancho Dzambaski

Performance Red Light District, Skopje 2020

Photo credit: Erina Bogoeva

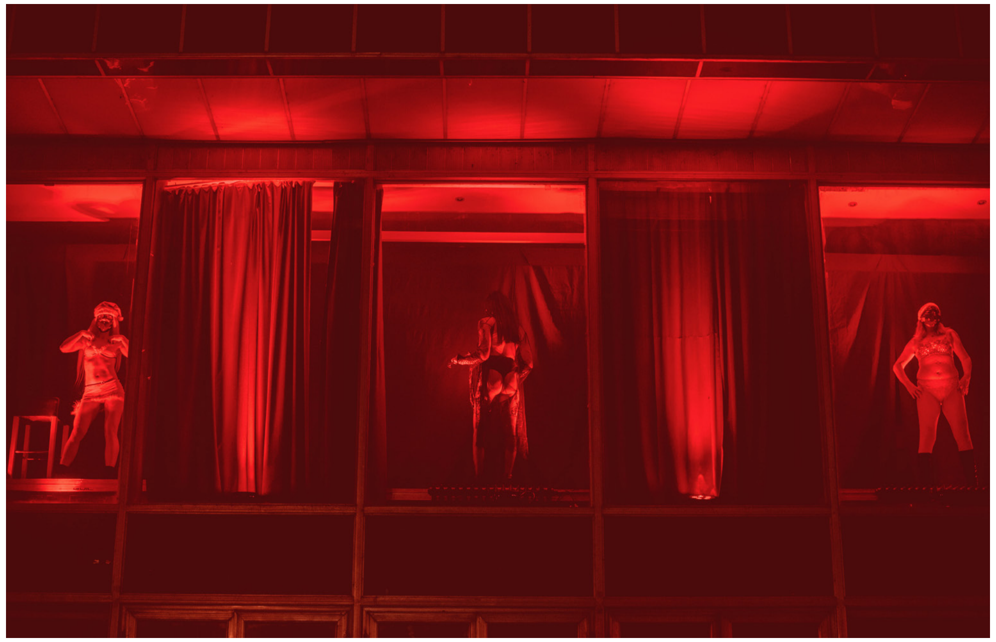

Performance Red Light District, Skopje 2020

Photo credit: Erina Bogoeva

STRATEGIC DIRECTION II: SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH AND RIGHTS

For all of us in STAR-STAR, the universal right to access equitable and high-quality healthcare services has been and will remain a priority on our working agenda.

The healthcare institutions in the Republic of North Macedonia that offer services for sexual and reproductive health lack the necessary level of trust in sex workers due to the fact that a large proportion of the medical staff is not sensitized enough and fails to understand the needs of this community. Furthermore, the service availability is rather limited due to the stigma and discrimination this community has experienced by healthcare workers as healthcare service providers. The services for sexual and reproductive health utilized by sex workers are an integral part of the services offered by civil associations, therefore in that direction, in the period between 2010 and 2020, STAR-STAR was working both independently and in partnership to conduct activities aimed to protect and improve the sexual and reproductive health and rights of sex workers, as well as to improve the access and its organizational capacities that provide those services.

EDUCATION AND PREVENTION TRAINING AMONGST SEX WORKERS IN TERMS OF HIV/AIDS AND SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH

In this area, within its organizational healthcare program, STAR-STAR has achieved great successes, mainly due to maintaining a continuum of appropriately adapted high-quality HIV prevention services, as well as sexual and reproductive health services.

Starting from October 2012 until the end of 2016, STAR-STAR was working on establishing contacts, community mapping and outreach education and HIV and STIs prevention via the National Program for Protection of the Population against HIV and Maintaining Low HIV Prevalence in Key Populations supported by the Ministry of Health and sponsored by the Global Fund to Fight against AIDS, Tuberculosis and Malaria.

This program was resumed by the Ministry of Health in 2017 as a National Response, but above all as a result of efforts undertaken by the civil sector to secure the program’s sustainability from the National Budget once the Global Fund has left. In the period between 2010 and 2020, cumulatively via these programs a total of 865 both individual and community services were given, which covered and mapped a total of 255 sex workers.

These data are presented on a year-by-year basis and in full detail in the spreadsheet Table 1.

Workshop for improving the healthcare system models and practices for better treatment of marginalized communities, Sofia (Bulgaria) 2013

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Capacity building training for strengthening leadership skills of local sex workers communities, Skopje 2016

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Training for journalists for sensitizing on topics related to sex work and public health, Skopje 2016

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Gazmend Ismani

CENTER FOR MONITORING AND SUPERVISION OF THE HIV PROGRAM AT THE PUBLIC HEALTH INSTITUTE – SKOPJEE

When STAR-STAR was first engaged in 2012 in the implementation of the preventative program activities targeted at sex workers (male and female), among other things, we as a program unit gained an essential element in reaching a scope of clients in the most difficult population to access and the most closed circles of the population of sex workers, which was the 'closed scene'. Once STAR-STAR was involved, it successfully managed all set program tasks and entirely accomplished all set targets and indicators, by which the entire program gained an added value in the HIV prevention among sex workers. Viewed from today's perspective, our country is one of those that have realistically low HIV prevalence rate and there are manymeritorious stakeholders for that, it is certain that STAR-STAR deservedly has its share in it.

Elizabeta Bozhinoska

HERA-HEALTH EDUCATION AND RESEARCH ASSOCIATION

The HIV and sexual and reproductive health services would remain largely unutilized if there were no partnership with communities themselves for which these services were designed to begin with – services which are safe, free of charge, confidential and stigma and discrimination-free. For HERA, the dearest of all collaborations are those with organizations founded by the communities. One such collaboration is with STAR-STAR that has been ongoing for the last 8 years and that is exceptionally successful due to the reciprocal aspiration and determination to address the healthcare needs of sex workers in this country. What started as a standard training to incorporate STAR-STAR in the HIV testing program, throughout the years has grown into something even more than partnership – the challenges that we faced have made us more relentless and enduring in our commitment to healthcare rights for one of the most marginalized groups and brought about sincere collegiality and friendships that one does not get to see every day.

Hajdi Shterjova Simonovikj

HOPS – HEALTHY OPTIONS SKOPJE

In 2010, together with the STAR-STAR founders we have started an administrative battle to register he first association in the country, and the region as well, founded by sex workers. Even though the institutions attempted to prevent this from happening, after a year STAR-STAR was born. Ever since then, STAR-STAR has been advocating for and has been vocal about sex workers' rights in this country. STAR-STAR and HOPS in their common ten-year cooperation working on uniting and strengthening the community, de-stigmatizing and equality for sex workers, are both initiators of the informal Platform for sex work decriminalization which has secured political support. United under STAR's umbrella, today sex workers are empowered, vocal and visible in society. STAR-STAR and HOPS share the same values. We shall continue to nourish them.

Supported by:	Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria				Ministry of Health					TOTAL
Services by calendar year	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	
Total number of community members covered by services	51	43	136	115	124	91	90	78	137	**865**
Total number of newly-mapped community members (out of those covered)	51	43	53	28	35	6	12	11	16	**255**
Condoms distributed	/	/	4,749	5,354	5,596	6,346	11,595	11,309	10,420	**55,369**
Lubricants distributed	/	/	734	1,471	2,112	3,988	6,273	2,173	6,327	**23,078**
Information and education materials distributed	/	/	948	695	658	641	784	839	1,241	**5,806**
Referrals to other organizations that offer other services	/	/	21	10	/	/	1	23	6	**61**
Information on HIV shared	/	/	16	40	9	15	166	801	697	**1,744**
Information Hepatitis B and C shared	/	/	5	1	7	/	/	13	/	**26**
Information on STIs shared	/	/	5	10	/	/	165	800	697	**1.677**
Peer education and informal support among community members	/	/	540	352	590	583	775	856	802	**4,498**

Table 1.

Educational workshop for HIV and STD with sex workers, Skopje 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Presenting the training module for implementing activities related to sex work, HIV and human rights, Strumica 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Educational workshop for proper condom usage and safety at work, Strumica 2018

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Apart from the activities pertaining to distribution of preventative means against HIV, the educational activities related to educating sex workers about HIV/AIDS and sexual and reproductive health are exceptionally important in terms of raising their awareness about the need for protection, the ways of protection and HIV and STIs testing. In the period between 2012 and 2020, 180 educational workshops and training sessions were held, in which there was a cumulative participation by 1,249 sex workers, either existing ones or newly-recruited.

These data are presented on a year-by-year basis and in full detail in the spreadsheet Table 2.

In addition, within the scope of its outreach activities and with the purpose of being well-informed, STAR-STAR has developed, printed and distributed two promotion cards against violence on sex workers and one promotion card containing information on protection and prevention against COVID-19, as well as four informational-educational brochures for sex workers with details about the info line that offers counseling for community members giving guidelines in terms of how to access social services, information and protection against HIV and STIs and information on rights in case of contact with the police.

EASIER ACCESS TO SERVICES

In the period between 2003 and 2016, within the organization's information sector that has the goal of informing and bring civil sector services closer to sex workers, an info line was established which was led by and operating for sex workers. Together with its re-establishing again in 2020, the info line received a total of 1,042 calls by sex workers.

These data are shown on year-by-year basis in the spreadsheet Table 3.

In this regard, in 2018 the Association organized two workshops on education and informing the community about the available services in the civil sector and education of peer educators that covered 18 sex workers.

In addition, within the frames of our activities for easier access to free of charge gynecological services and confidential free of charge HIV/STIs testing and counseling for sex workers, STAR-STAR has developed a partnership collaboration with HERA, which in the frames of its programs, has continually offered access to stationary and mobile services for sex workers. In the period between 2017 and 2020, these services were provided for 403 sex workers in different cities throughout the country.

The key element in obtaining easier access to services is the outreach activities that have existed since 2012, by which well-trained outreach workers who come from the community accompany other sex workers in exercising their rights in the healthcare, social and legal system.

CAPACITY BUILDING FOR CIVIL ORGANIZATIONS, SERVICE PROVIDERS, ACTIVISTS, SUPPORTERS AND ORGANIZATIONS AND BRANCHES LED BY THE COMMUNITY OF SEX WORKERS

In 2016, STAR-STAR in cooperation with the Office of the United Nations Population Fund in Skopje – UNFPA, was working on developing the SWIT tool to introduce comprehensive HIV/STIs programs for sex workers. By utilizing this tool, in 2019, the first training module for sex work – HIV and HUMAN RIGHTS – was created and was intended to be used by organizations which are service providers.

Furthermore, by organizing two training sessions in 2020, the training module was presented to 9 civil organizations that work on HIV prevention for sex workers programs, i.e. the HERA Association – Skopje, Healthy Options Skopje – HOPS, EGAL Skopje, Trust Skopje, Option Ohrid, HELP Gostivar, Choice Strumica and Via Vita Bitola.

Supported by:	Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria					Ministry of Health				TOTAL
Education for sex workers on HIV/AIDS and sexual and reproductive health	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	
Number of workshops held	8	44	36	10	26	24	22	10	0	**180**
Total number of community members covered	80	370	273	82	162	123	106	53	0	**1,249**

Table 2.

Info line for sex workers

Phone calls year by year	2013	2014	2015	2016	2020	TOTAL
Total number of sex workers who utilized the info line	272	234	222	226	88	1,042

Table 3.

STRATEGIC DIRECTION III: SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND CAPACITY BUILDING

In the period between 2010 and 2020, STAR-STAR received finances from various national, regional and international sources and was actively working on putting in place a variety of models to access and maintain connections to donors. Additionally, with the growth and the development of the organization, alongside with the community of sex workers, the need of a coordinated approach in the organization's operations has arisen in the direction of securing sustainability. With that in mind, we had parallel processes of developing capacities in the people engaged and the community itself alike. STAR-STAR established regional branches, one in Southeast Macedonia, STAR-East and another in Western Macedonia, STAR-West. Once these branches were established and conducting of program activities in many cities has commenced, new opportunities opened up, by which more sex workers could get involved in the changes that would improve community's working and living conditions and the fight for human rights.

SECURING A VARIETY OF FUNDING AND APPEALING TO NEW DONORS

Throughout the years in the last decade, STAR-STAR implemented project activities supported by and in cooperation with partner organizations, formed a consortium of organizations for a common approach and realization of a three-year program and was supported by numerous international organizations and foundations.

In order to secure financial sustainability for its collective actions, the Association developed the Financial Sustainability Strategy in 2017.

In an attempt to strengthen capacities for implementation of the Strategy, among both its members and its employees, in 2019, STAR-STAR held three workshops on capacity building pertaining to securing a variety of funds and attracting new donors, at which 31 community and team members strengthened their capacities.

COMING UP WITH A SUSTAINABLE MODEL FOR PROJECTS PREPARATION AND DEVELOPMENT

Having understood the complexity of developing project cycles on the one hand, and the rather limited knowledge about this process in community members on the other hand, in 2011 STAR-STAR's leadership supported by the Foundation Open Society – Macedonia, underwent a 9-month series of training sessions aimed at institutional strengthening , strategic management and project planning, writing and management.

Having into consideration the seriousness of the process of collecting financial means which is the key to our growth and development, the President of the Association was entrusted with financial sustainability, as an organ in charge of maintaining communication with local and international donors, which at the same time plays the role of the Association's representative in local, national and international coalitions.

The organization's sustainable financial model is based on the needs of the community it represents and encompasses equitable inclusion in the development of project applications in both the managerial and executive structures of the organization.

Workshop for strengthening the national system for human rights protection and monitoring sexual and reproductive rights of key populations, Strumica 2016

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Introducing and implementation of TRANSIT tool, Skopje 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Introducing and implementation of TRANSIT tool, Skopje 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Suzana Velkovska

FOUNDATION OPEN SOCIETY - MACEDONIA

In fact, out joint journey began a year before the official STAR-STAR decade. Motivated by the enthusiasm of a few young and creative sex workers' rights activists, together with the colleagues from the thematic Program on Public Health at the Open Society Foundations in New York, we spent the entire year of 2009 in gradual and careful building of the most fundamental administrative and program capacities of this organization.

Upon the first reporting on the beginning of its formal work, it has become clear that STAR-STAR was growing into a dedicated, creative, and disciplined organization with the same enthusiasm level as in the very beginning, which fights relentlessly for the rights of the community by offering creative solutions.

Today, STAR-STAR is a strong community representative, recognized and respected on both the national and the international scene. I am proud of what STAR-STAR represents for the community and I whole-heartedly wish them to celebrate many more successful decades.

Sebastian Köhn

OPEN SOCIETY FOUNDATIONS

It has been an incredible joy to see STAR's growth over the past ten years. The organization has gone from strength to strength, expanding its presence and deepening its impact. By centering the sex worker community in North Macedonia, STAR has shown how important community leadership is whether for purposes of changing policies or providing urgent relief in the context of the COVID-19 pandemic.

Vera Rodriguez

RED UMBRELLA FUND

STAR-STAR has been chosen by our Program Advisory Committee which is mainly formed by sex worker rights activists- three times. This is an indicator that the representatives of our movement deeply trust its work and commitment.

On a personal level, I took a self-funded trip to Macedonia and had the opportunity to meet STAR-STAR members, visit their offices, learn about their history and have a better understanding of the strategic efforts made by the first sex worker group in the Balkans. I found their work so inspiring that it motivated me to write a blog on our website'.

TEAM AND ORGANIZATIONAL CAPACITY BUILDING FOR ADVOCACY AND OUTREACH PRESENCE

After the eight-member STAR-STAR leadership had undergone the nine-month organizational strengthening training cycle in 2011, by which the initial structure and technical functionality of the organization were established, the process of capacity building among the employees, volunteers and members continued throughout the entire decade.

As a result of this institutional strengthening, in 2017 STAR-STAR achieved growth in the presence of the organization and expansion of the action range from local to national level, by means of establishing 2 regional branches, STAR-West in Gostivar and STAR-East in Strumica, both technically and administratively supported by the central office in Skopje. In 2018, STAR-STAR opened its first regional office in Gostivar, managed by the local community of sex workers. By establishing these branches in Gostivar and Strumica and capacitating local leaders, the program activities have expanded in the southeast and western region including the surrounding cities of both Gostivar and Strumica, which paved the way of opportunities for more sex workers in the country to become part of the changes in terms of improving the working and living conditions in the community and the fight for human rights.

Throughout the years, STAR-STAR conducted its activities for mobilization, education and capacity building among sex workers on a regional level, and in 2017 organized 2 workshops on strengthening local healthcare programs in STAR-West and STAR-East with emphasis on HIV testing and offering gynecological services, by which 21 sex workers were covered.

Additionally, in 2019 STAR-STAR conducted three training sessions on developing local advocacy programs among community members in STAR-West and STAR-East, supported by the Executive Office in Skopje. These activities covered 3 sex workers.

REGIONAL APPROACH TO CAPACITY BUILDING IN STAR-WEST PERTAINING TO IMPLEMENTATION AND ADVOCACY FOR THE SWIT TOOL

In the period between 2017 and 2019, STAR-STAR organized and held nine one-day workshops aimed at developing a regional approach of capacity building in the STAR-West branch in Gostivar to implement activities utilizing the SWIT tool. In 2017, one workshop was held to prepare the monthly edition of the newspaper By Us for Us in which 10 sex workers took part, and four workshops on online and public campaigns and actions which covered 40 sex workers. In 2018, a workshop on outreach work and community mobilization with 10 participants was held, a workshop on documenting cases of human rights violations with 10 participants, and another workshop on online and public campaigns and actions with 10 participants. In 2019, we held a workshop on monitoring, evaluation, activity planning and action plan development, in which 10 sex workers took part.

CONTINUOUS DEVELOPMENT OF THE PRINTED NEWSPAPER BY 'US FOR US'

In the period between 2008 and 2017, STAR-STAR issued 80 editions of the printed newspaper By Us for Us made for the community featuring creative rubrics with the purpose of informing and educating sex workers. Upon the Global Fund's withdrawal from the country that financially supported the issue of this newspaper, its printing stopped. In 2018, STAR-STAR's branch in Gostivar managed to issue 6 additional editions and there is a potential for this initiative to continue in the future

Capacity building workshop for writing and publishing community magazine "From us, for us", Gostivar 2018

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Training for HIV counselors among transgender sex workers, Skopje 2020

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Opening of regional branch STAR-West in Gostivar, 2018

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Capacity building training for HIV decision making with transgender people and sex workers, Skopje 2020

Photo credit: Archive of STAR-STAR

MOBILIZATION AND WORKING WITH MEN WHO HAVE SEX WITH MEN (MSM) AND TRANSGENDER PEOPLE

In 2018, STAR-STAR established a Committee between the Executive Office and its branches in order to enable a coordinated approach to conducting activities on a local level aimed at MSM and transgender sex workers and held two training sessions on implementing SWIT activities which covered a total of 16 male and transgender sex workers.

In 2018, STAR-STAR coordinated the translation and publication of the TRANSIT tool (introducing comprehensive HIV/STIs programs for transgender people) and held three training sessions on implementing activities by means of this tool, on which a total of 34 male and transgender sex workers took part.

In 2020, the Association HERA from Skopje facilitated the training of 2 transgender individuals to successfully become HIV counselors, which made the inclusion of transgender community members in the HIV prevention programs possible for the very first time.

STRENGTHENING THE NATIONAL SYSTEM FOR HUMAN RIGHTS PROTECTION AND MONITORING THE SEXUAL AND REPRODUCTIVE RIGHTS IN KEY POPULATIONS

In 2018, many activities for implementing the MSMIT (introducing comprehensive HIV/STIs programs for men who have sex with men) and SWIT tools were undertaken, by means of organizing training sessions with 14 participants and additional training sessions with 33 participants in order to raise the awareness among the community and service providers regarding the importance of MSMIT and SWIT tools, which among other things feature important segments about protection of human rights and systemic monitoring of sexual and reproductive rights. In addition, within the ten-year period, STAR-STAR continually invested in building the community's capacities in the direction of recognizing healthcare and social welfare rights violations, their adequate documenting, and most importantly, empowering and supporting those individuals to initiate appropriate legal proceeding in front of the competent institutions.

CONTINUAL PROMOTION OF THE ORGANIZATION'S GROWTH AND DEVELOPMENT

To progress means to develop and grow. We, in STAR-STAR, do believe that the continual organizational growth and development is the key platform on which the collective values that the organization nourishes rest. Throughout the past decade, STAR-STAR planned and conducted numerous activities to strengthen its organizational capacities in order to establish and ensure a complete system of good and careful management within the organization. The needs were identified by means of assessment and self-evaluation in order to ensure maximum objectivity and provide for efficacy of the projected measures and activities. Throughout the years of its operations, STAR-STAR developed and implemented two Strategic Plans for the years between 2015 and 2017 and 2018 and 2020 with a remarkably high degree of strategic implementation. In 2017, STAR-STAR held a series of meetings to plan and define the role of its branches, as well as to develop a work plan and success indicators, on which 15 individuals engaged in the organization participated. Later on in the same year, the organization developed and adopted a Strategic Plan for the period between 2018 and 2020 with the participation of 10 employees, members and volunteers.

Monitoring the Strategic Plan implementation process closely, in 2020 we realized that the existing global pandemic imposes limitations in its realization and the projected strategic goals are not entirely aligned with the newly-arisen circumstances, which has surely affected and is still affecting sex workers.

In order to address our community's needs in the times of the pandemic, and to assign a new strategic goal to the organization to the then newly-arisen situation as well, we called for an urgent and immediate revision of the Strategic Plan. By the end of 2020, the organization adopted the revised Strategic Plan with an extended period for implementation in 2021, by which we managed to plan and conduct specific activities in order to reduce the negative effects of the pandemic.

DEVELOPING ORGANIATION'S COMMUNICATION STRATEGY BY INCLUSION OF PUBLIC RELATIONS GOALS AND ACTIVITIES, ORGANIZING CAMPAIGNS AND SOCIAL MEDIA APPROACH

Understanding public communication as an essential tool to increase the visibility and advocate for sex workers' rights, in 2020 we developed the first organizational Effective Branding, Promotion and Marketing Strategy. This Strategy, developed in a document of 68 pages, reflects the will and concern for promoting and making our organization recognizable as one which is entirely led by the community. The development of the Association's Effective Branding, Promotion and Marketing Strategy represent the guiding principles that are of special value, creating the general population's perception in terms of sex work.

Simultaneously with the development of the Communications Strategy, in 2020 the organization was working on promoting its visual identity as well, creating a new logo, webpage, key brand colors, letter font and typography, by which in the second half of 2020 the organization became competitive in the civil sector as an organization with a clear visual identity which represents a qualitative addition and representation of our collective action as a community.

Workshop on social media and public relations for sex workers community, Gostivar 2019

Photo credit: Archive of STAR-STAR

Strategic planning, Skopje 2017

Photo credit: Archive of STAR-STAR

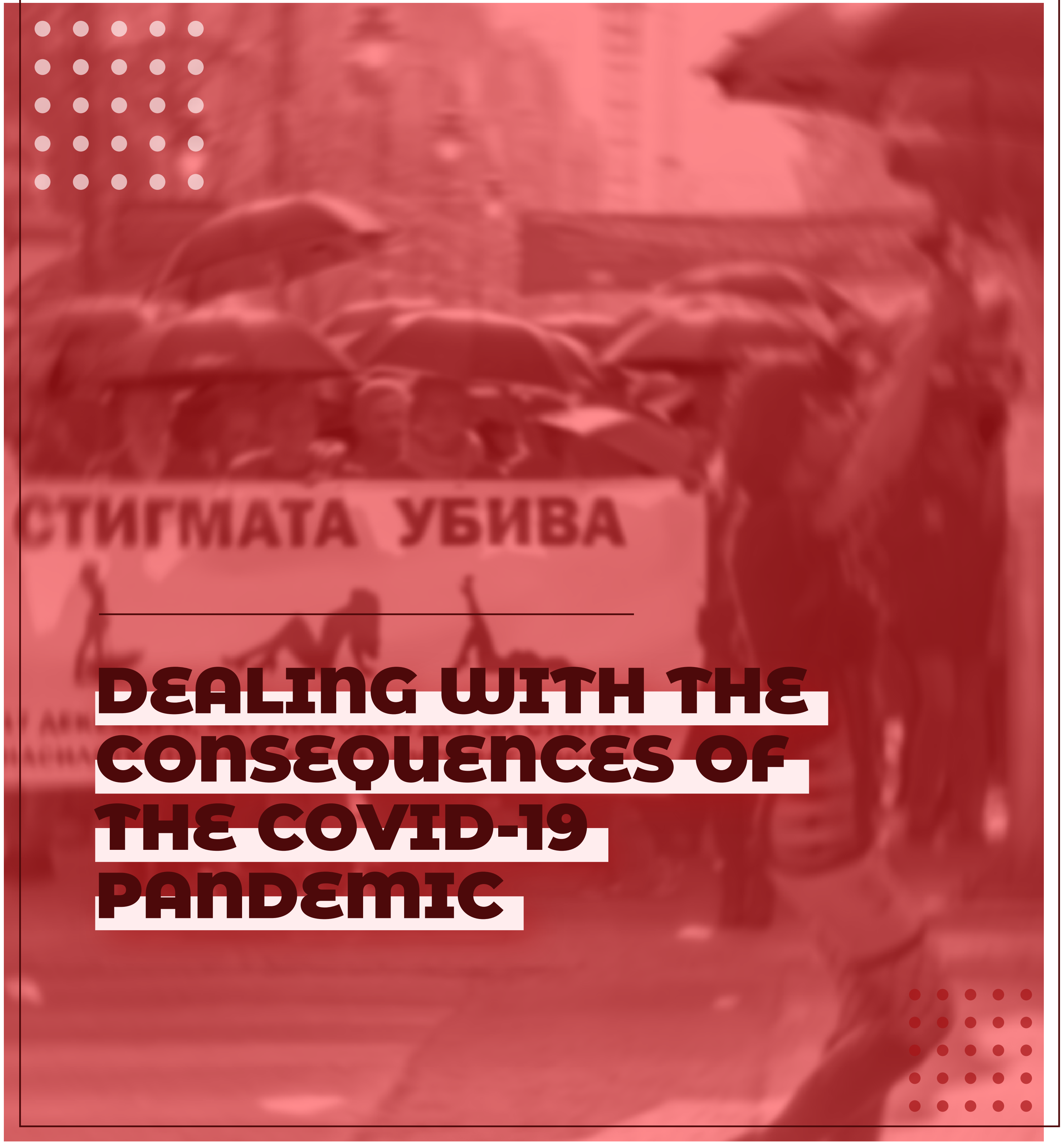

DEALING WITH THE CONSEQUENCES OF THE COVID-19 PANDEMIC

In March 2020 a global pandemic was declared caused by the corona virus (SARS CoV 2). The pandemic seriously affected everyone's livelihood and health, but those most affected were certainly people from marginalized communities, which include sex workers. In order to deal with the consequences of the pandemic, STAR-STAR adapted its operations under conditions imposed by the pandemic and conducted several activities to collect means and provide aid that would support the community which has suffered losses in their work and income due to the measures and limitations introduced by the institutions to prevent the spread of the corona virus.

Therefore, in April 2020, STAR-STAR opened donations accounts on which everyone from the country and abroad could donate finances aimed to support and aid sex workers. With the means collected from the donations, STAR-STAR procured 7 monetary vouchers which were given to sex workers who were in a high social risk.

In June 2020, STAR-STAR organized a humanitarian online auction Action for Reaction, which was organized to mark 2nd June – The International Sex Workers Day, in order to collect finances to aid and support sex workers and their families, predominantly families with many children and single mothers. With this activity we were able to provide 25 monetary vouchers and 16 packages with food and sanitation products, which were distributed to 36 sex workers in Skopje, Gostivar and Strumica.

By repurposing some organization's means, we managed to additionally provide another 34 packages with food and sanitation products, which were also given to community members whom according to estimations were under a significant social risk. In order to reduce the risk of the corona virus, STAR-STAR continually distributed personal protection equipment to its employees, outreach workers and community members we came in contact with, i.e. more than 600 masks were distributed, 5,000 pairs of gloves and approximately 7 liters of disinfectants. During the New Year's holidays, STAR-STAR gave 25 humanitarian packages, 35 holiday package presents for children and 15 monetary vouchers for the socially disadvantaged families of sex workers, in which the only source of income is from sex work, and the sex workers were unable to earn anything at that time. In addition to this, with the donation from the CC Samaritan Bag – Skopje and the Christian Gospel Lovers in the RNM Association, 23 holiday package present for children were donated to sex workers' families with many children and single parents. In partnership collaboration with the HOPS Association, STAR-STAR donated additional 10 humanitarian packages to sex workers who work on both the indoor and outdoor scene.

In the peak of the pandemic, STAR-STAR realized that there was a need of introducing a service which would offer social worker services and would enable sex workers to exercise their social welfare rights when dealing with the consequences of the pandemic. This service managed to offer services to 62 different sex workers, who made a total of 77 social worker visits. The indicators for the range and scope of services within the established social system for the period between June and December 2020 are shown in the spreadsheet Table 4.

Social worker services utilized in exercising social welfare rights in sex workers	stationary	outreach	TOTAL
Number of community members covered	44	18	62
Number of social worker's shifts	35	4	39
Information and counseling to exercise social welfare rights	73		242
Referral to government institutions to exercise social welfare rights	40		
Information and counseling on measures to deal with COVID-19	17		
Information and counseling for exercising healthcare rights	12		
Referrals to exercise healthcare rights	11		
Information and counseling on UARNM (Unemployment Agency of the Republic of North Macedonia)	18		
Referrals to UARNM	12		
Information and counseling on obtaining personal documents	24		
Referrals to obtaining personal documents	20		
Information on accommodating a homeless person	2		
Filling out forms and documents	13		
Number of social service visits		77	
Number of successfully conducted cases in exercising social welfare rights in sex workers		**54**	

Table 4.

ACKNOWLEDGMENTS AND AWARDS

ACKNOWLEDGMENT FOR PARTNERSHIP IN THE DEVELOPMENT OF HIV AND SRH SERVICES FOR SEX WORKERS

In 2020, the Health Education and Research Association HERA, within the frames of its 20th jubilee celebration of activism for social, sexual and reproductive rights, awarded STAR-STAR with an official Acknowledgment for the partnership in the development of HIV and sexual and reproductive health services for sex workers.

The unwavering and fighting spirit in promoting sexual and reproductive health among younger population, also a key feature of all their employees, as well as HERA members and volunteers – they remain our partner in the decade to come.

STAR-STAR and HERA – WINNERS OF A PRIZE AWARDED BY VIIV HEALTHCARE POSITIVE ACTION CHALLENGE: STIGMA-FREE SERVICES FOR SEX WORKERS

During the International Scientific Conference on HIV (IAS 2019) held in the capital of Mexico from July 21st to 24th, ViiV healthcare in cooperation with the International AIDS Association (IAS) announced the grant winners for Positive Action Challenge: Stigma-Free Services for Sex Workers on July 23rd.

With a sense of overwhelming happiness, we received the information that STAR-STAR and HERA with their common initiative are the winners of one of the three grand prizes of USD 75,000, together with the associations HOYMAS from Kenya and PACE SOCIETY from Canada.

The prizes are awarded to STAR-STAR and HERA and the other winners in order to enable the communities of sex workers and healthcare service providers to work together on implementing comprehensive HIV prevention programs which are stigma and discrimination-free.

STAR-STAR and HERA utilized this financial award to strengthen all programs designed for the community of male sex workers and transgender sex workers in the Republic of North Macedonia, as well as to expand the existing services in relation to HIV and sexual and reproductive health designed for sex workers.

ORGANOGRAM

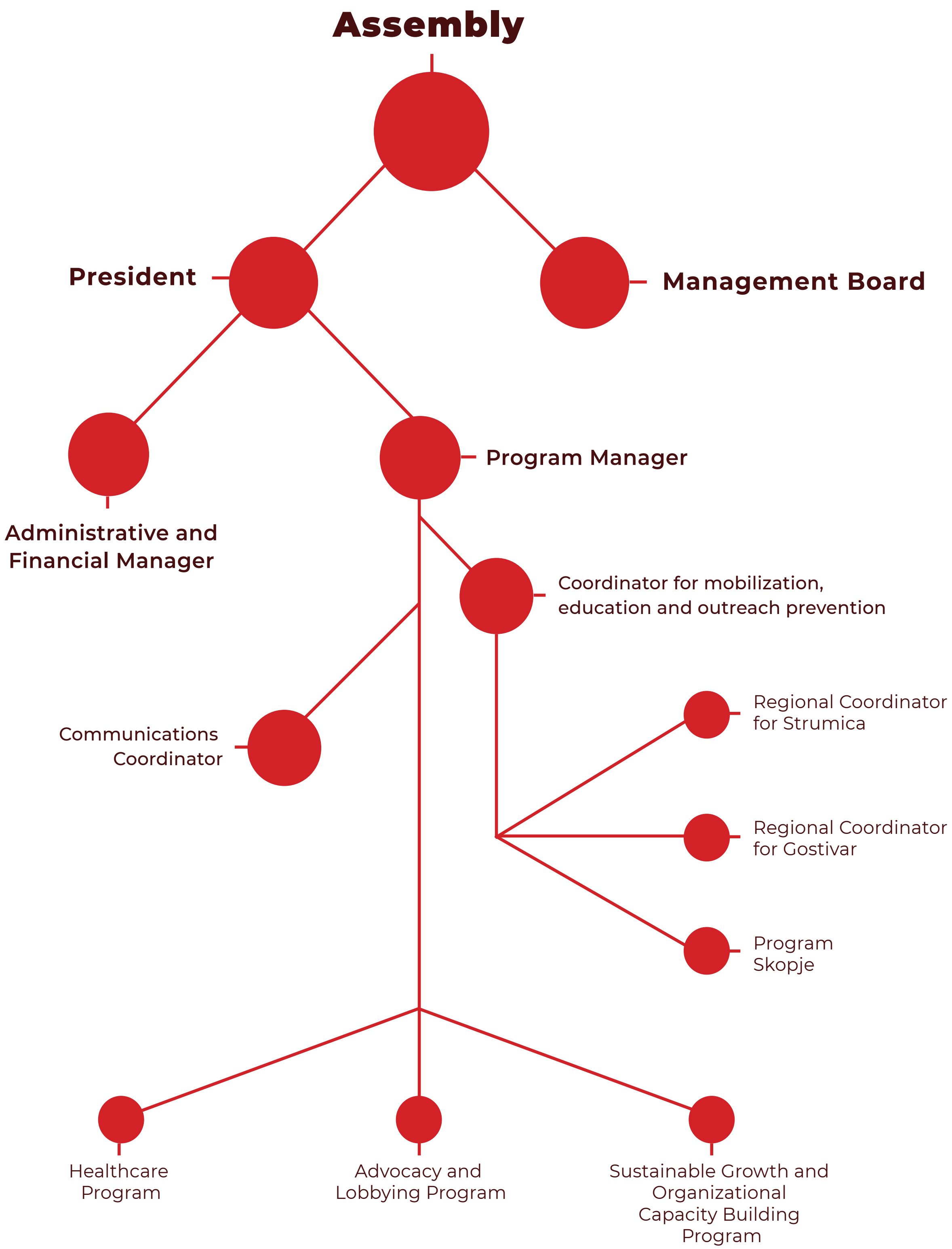
Assembly
President
Management Board
Administrative and Financial Manager
Program Manager
Coordinator for mobilization, education and outreach prevention
Communications Coordinator
Regional Coordinator for Strumica
Regional Coordinator for Gostivar
Program Skopje
Healthcare Program
Advocacy and Lobbying Program
Sustainable Growth and Organizational Capacity Building Program

FINANCIAL REPORTING

SOURCES OF FINANCES FOR THE PERIOD BETWEEN 2010 AND 2020

In the period between 2010 and 2020, STAR-STAR implemented 51 project cycles, or 5 projects per year on average. These projects were financed by 15 different donors, out of which some are either permanent or perennial, whereas others temporary. The data show that the Association achieved quite a variety in the sources of financing, by which it secured sustainability and adequate monitoring of its program needs and continual organizational development. This is an irrefutable testimony for our dedicated commitment to fulfill our Mission, Vision and the Association's goals in a transparent and accountable manner towards the community and other stakeholders.

The sources of financing, donors share and the revenues and expenses balance are presented in detail in the graphic displays below:

DONORS SHARE IN FINANCING STAR-STAR IN THE PERIOD BETWEEN 2010 AND 2020

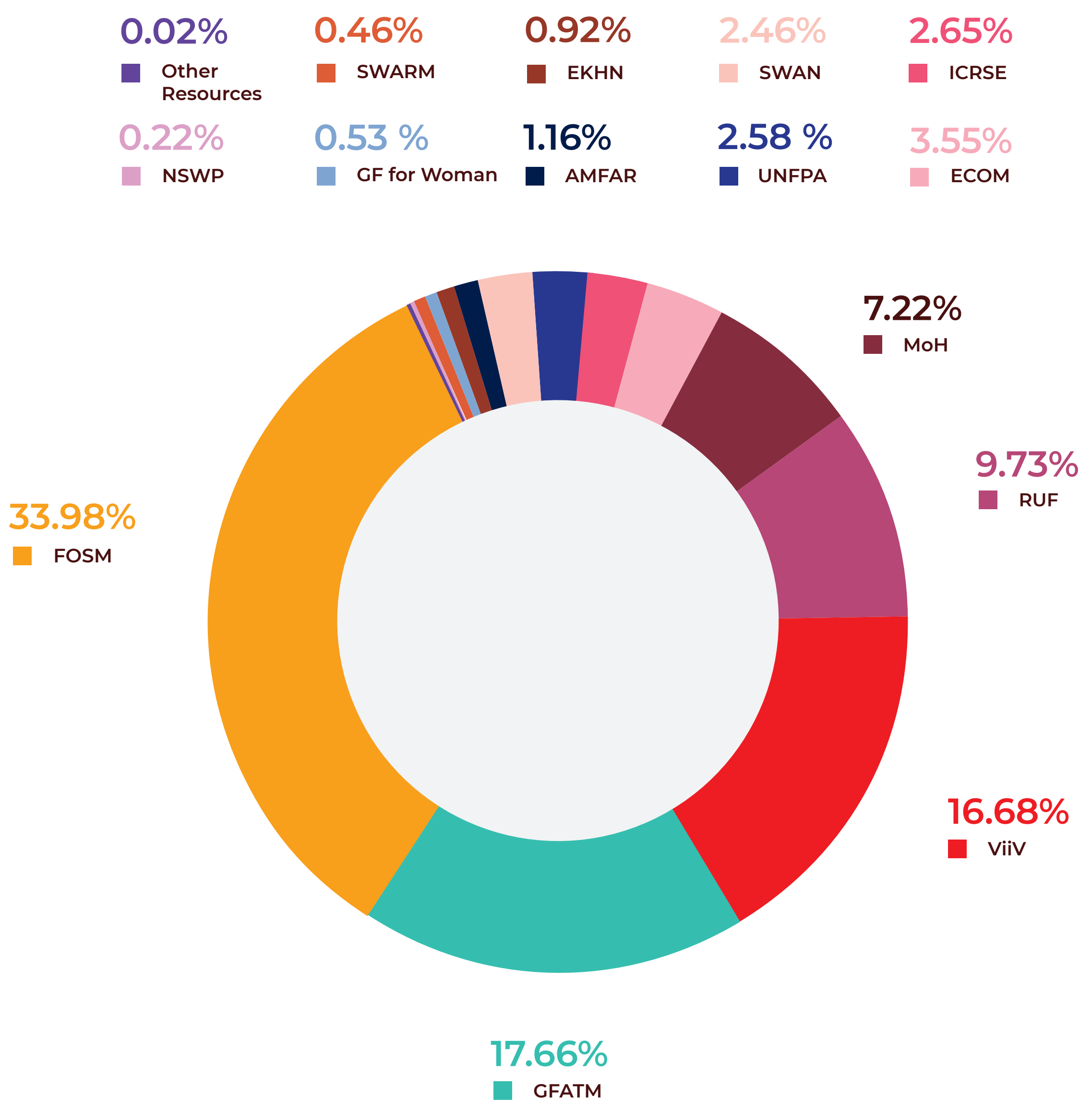

FOSM	Foundation Open Society Macedonia
GFATM	The Global Fund for Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria
ViiV	ViiV Healthcare UK Ltd
RUF	Red Umbrella Fund
MoH	Ministry of Health
ECOM	Eurasian Coalition on Male Health
ICRSE	International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe
UNFPA	United Nations Population Fund
SWAN	Sex Worker's Rights Advocacy Network
amfAR	The Foundation for AIDS Research
EKHN	Eurasian Key Populations Health Network
GF for woman	Global Fund for women
SWARM	Sex Workers Advocacy and Resistance Movement
NSWP	Global Network of Sex Work Projects
OS	Other Sources

REVENUES AND EXPENSES BALANCE 2010 - 2020

201	**EXPENSES, MATERIAL EXPENSES, SERVICES AND DEVALUATION**	**10,974,993.00**
202	Utilized materials	2,353,600.00
203	Utilized energy	922,841.00
204	Other services	2,916,931.00
205	Transportation services	270,650.00
206	Expenditures on advertising, propaganda and representation	81,910.00
207	Devaluation	312,507.00
209	Rent	2,408,782.00
210	Other material expenses	1,707,772.00
211	**OTHER EXPENSES**	**29,671,324.00**
212	Payment operations commission	273,759.00
215	Per diem business travel	49,558.00
217	Negative exchange rate differences	81,435.00
219	Other expenses	29,266,572.00
226	**AID, DONATIONS AND OTHER DUTIES**	**1,627,973.00**
227	Aid, donations and other donations to entities	1,627,973.00
230	**SALARIES AND TAXATION ON SALARIES**	**3,537,757.00**
231	a) calculated salaries	2,497,951.00
232	b) calculated taxes	1,039,806.00
233	Taxes that do not depend on the result	234,231.00
235	**TOTAL EXPENSES**	**46,046,278.00**
236	Realized net surplus of income – profit before tax	8,153,044.00
237	Taxes, contributions and other income taxes	3,872.00
238	Realized net surplus of income – profit after tax	8,149,172.00
239	Total (235+236)	54,199,322.00
240	**REVENUE FROM SALES OF PRODUCTS, GOODS AND SERVICES**	**73,061.00**
242	Revenue from services	73,061.00
243	Revenue from interest rates and positive exchange rate differences	52,560.00
244	Revenue from memberships, gifts, donations and other sources	46,838,351.00
247	Other revenues	13,786.00
248	Transferred part of previous year's income	7,221,452.00
249	Extraordinary income	112.00
250	**TOTAL REVENUE**	**54,199,322.00**

The amounts in categories 236 and 238 represent means left from the current year which are transferred in the next for the realization of projected activities.

GROWTH OF REVENUE AND EXPENSES FOR THE PERIOD BETWEEN 2010 AND 2020

Growth of revenues and expenditures 2010-2020[2]

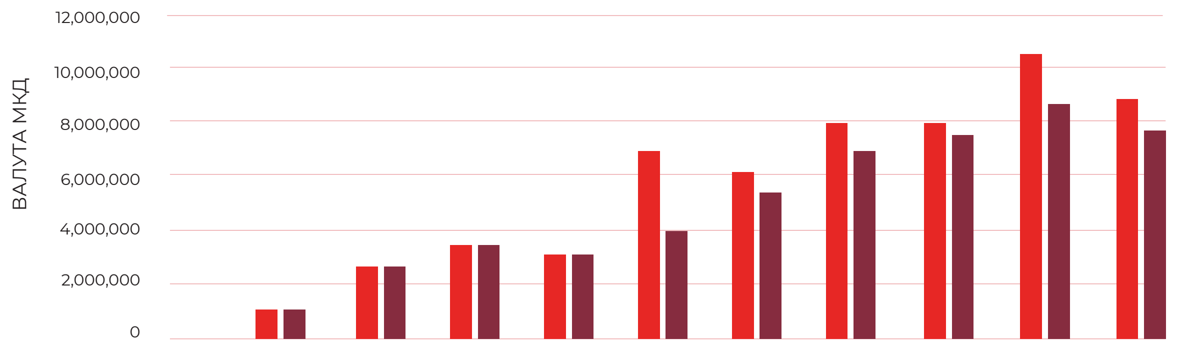

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
revenues	0	851,506	2,054,64	3,190,16	2,769,80	6,037,87	5,833,40	7,048,77	7,204,36	10,928,9	8,279,80
expenses	0	851,506	2,054,64	3,190,16	2,769,80	3,800,64	5,160,32	6,067,96	6,602,37	8,199,45	7,349,40

2 Revenues and expenses shown are in MKD

Growth of revenues and expenditures 2010-2020 [3]

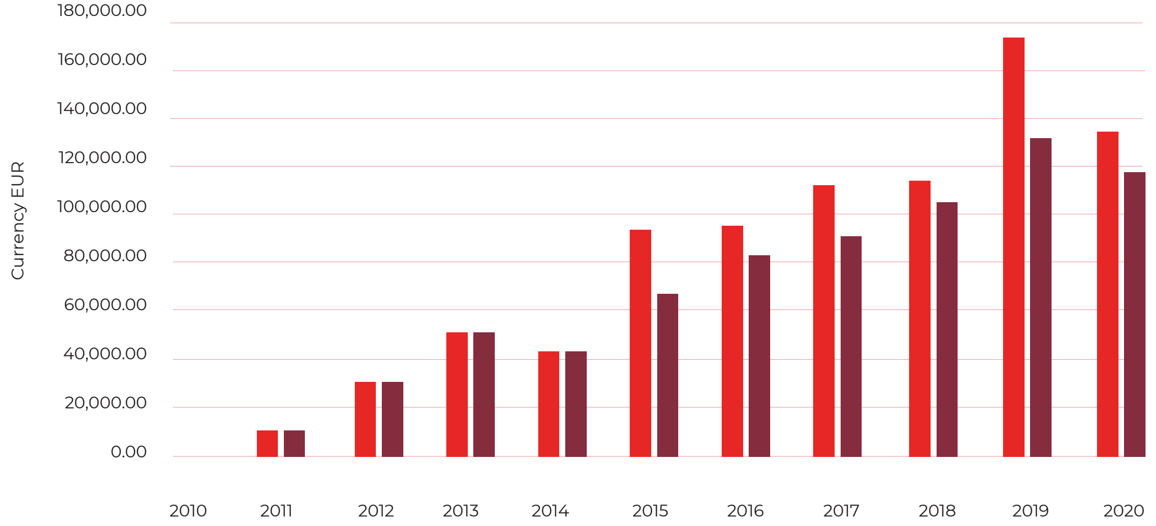

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
revenues	0	13,845.6	33,408.8	51,872.5	45,037.4	98,176.8	94,852.1	114,614.	117,144.	177,707.	134,630.
expenses	0	13,845.6	33,408.8	51,872.5	45,037.4	61,799.1	83,907.6	98,666.1	107,355.	133,324.	119,502.

3 Revenues and expenses shown are in EUR

FUTURE ORIENTATION AND COMMITMENTS

As the information and data presented in this Report clearly show, STAR-STAR did succeed a lot and managed to significantly improve sex workers' social status in the Republic of North Macedonia in the last ten years. We have also managed to create conditions in which sex workers can work more safely and have easier access to healthcare, social and legal services. Nevertheless, despite the excellent results and successes we have achieved due to our dedicated and persistent work, our Mission and Vision are far from being fully accomplished - a very long and painstaking work remains to be done so that we can attain our ultimate goals and make the sex workers community equal.

For this reason, we would like to publically and officially commit ourselves to carry on with our unwavering fight to accomplish our strategic goals. Namely, we will carry on advocating for sex workers' rights, and even more persistently and with a higher degree of determination, we will advocate for sex work decriminalization. All relevant indicators point to the fact the decriminalization is the sole key factor that contributes to creating safer working conditions in this marginalized community and enables them to work without fear of being criminally persecuted. Moreover, in this way sex workers will become motivated to report cases of violence and rights violations to relevant institutions, and they will perceive those institutions as their partner and protector.

Furthermore, we have come to realize that it is equally important to develop and create a legal framework, in direct consultation with legal experts and the community, which would view sex work as a legitimate profession. If we succeed in delivering such an outcome, our community will be able to exercise their labor rights, and in that case sex work will literally become work just like any other.

Finally, the thing we have learnt upon the sudden and unexpected onset of the COVID-19 pandemic and the unfathomable negative consequences of it, is that we always have to remain prepared, adaptable, flexible and creative in order to be able to come to the rescue of our vulnerable community. Adapting to newly-arisen circumstances is of vital importance because sex workers are regularly either forgotten or placed at the bottom of the priorities list when such mass collective misfortunes strike. That is why STAR-STAR remains alert to face any challenge, to lend a helping hand, to cushion the fall and to show the way.

Always at the ready for sex workers!

Издавањето на оваа публикација е поддржано од Фондација Отворено општество – Македонија во рамки на проектните активности на Здружението за поддршка на маргинализирани работници СТАР-СТАР Скопје. Содржината е единствена одговорност на авторите и на грантистот и на ниту еден начин не може да се смета дека ги изразува гледиштата и ставовите на Фондацијата Отворено општество – Македонија.

The publishing of this publication is supported by Foundation Open Society – Macedonia within the project activities of Association for Support of Marginalized Workers STAR-STAR Skopje. The content of it is sole responsibility of the authors and the grantee, and in no capacity could be considered as Foundation Open Society – Macedonia views and opinions.

Во издание на/ Published by:

Поддржано од/ Supported by:

СТАР

ПРВ КОЛЕКТИВ НА СЕКСУАЛНИ
РАБОТНИЦИ НА БАЛКАНОТ

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
OPEN ОТВОРЕНО
SOCIETY ОПШТЕСТВО
MACEDONIA МАКЕДОНИЈА